

Et lys i finanskrisens mørke: Islands nye statsminister har socialt engagement og er forresten lesbisk. **Hustruvold**: Frustrationer hos hjemvendte amerikanske soldater. **Forstokket**: Bestseller prædiker mormonsk seksualmoral til unge.

KVINDEN & SAMFUNDET

Er du den nye Ritt?

For 100 år siden stemte kvinder for første gang ved kommunalvalgene. Alligevel er ligestillingen ikke nået ind i byrådene.

Kære læser

Når du går ind i stemmeboksen ved et kommunalvalg, tænker du så kønskamp? Hvis ikke, burde du måske begynde på det. Selvom det i år er 100 år siden, at kvinder for første gang kunne sætte deres kryds til lokalvalg, er det stadig kun 27 procent af byrødderne, der er kvinder. Det svarer til en gennemsnitlig stigning i kvindeandelen på et kvart procentpoint om året! Altså en ikke særligt imponerende udvikling, som har været præget af stagnation de sidste femten år.

Den stort anlagte strukturreform kunne have været en oplagt mulighed for samtidig at revidere det kommunalpolitiske område ud fra et kønsperspektiv. Faktisk kræver ligestillingsloven fra år 2000, at alle nye tiltag i den offentlige forvaltning skal kønsmainstreames, det vil sige, at det skal sikres, at de er til gavn for ligestillingen. Alligevel forblev kønsspørgsmålet så godt som udebateret både i udformningen af reformen og ved sidste valg. I stedet fokuserede man på kandidaternes geografiske tilhørsforhold for at sikre, at de små kommuner, der blev lagt ind under de større, ikke skulle blive underrepræsenterede. Resultatet var, at kvindeandelen i byrådene kun steg med et halvt procentpoint, og at andelen af kvindelige borgmestre ovenikøbet faldt fra ni til syv procent. Til gengæld tydeliggjorde den relative stigning i politikere fra småkommunerne, at det er muligt at påvirke en gruppes repræsentation markant ved at opprioritere den politisk og mediemæssigt.

Kvindene-Samfundet prøver i dette nummer at komme ind under huden på de problemer og løsninger, der er for ligestillingen i kommunalpolitik. Et par af landets fremmeste kønsforskere tegner et billede af nogle byråd med store kønsmæssige skævheder og af en ligestillingsdebat, der er så godt som fraværende. Samtidig kommer de både med bud på, hvorfor det forholder sig sådan og – lige så vigtigt – på, hvordan vi kan komme videre mod en jævnere kønsfordeling.

Vi giver også ordet til en række af de kvinder, det drejer sig om. En håndfuld kvinder fra hele landet og vidt forskellige politiske baggrunde fortæller om dét, de har tilfælles: at være kvinde i et byråd. To unge feminister fra Københavns Borgerrepræsentation, som i sin tid stillede op sammen som erklærede feminister, beskriver en periode, som har været kendetegnet ved overbærende smil, barselsorlov og konkrete resultater i kommunens ligestillingspolitik. Og så fortæller Ritt Bjerregaard om sine egne erfaringer og om de visioner, hun har for kvinder i lokalpolitik.

Endelig hører vi om, hvad man rent faktisk gør for få flere kvinder til at gå ind i kommunalpolitik. Vi tager til Århus, hvor man gennem en målrettet indsats satser på at få lokket flere kvinder ind i byrådet. Og et par af de politiske partier forklarer, hvordan man hos dem prøver sikre en bedre kvinderepræsentation.

Et gennemgående fokus for de fleste af de, som optræder i dette nummer af *Kvindene-Samfundet*, er, at kommunalpolitik ligger lige til højrebænet for kvinder. Byrådet er et sted, hvor der tages beslutninger om ting, der direkte vedrører kvinders hverdag, og det er også et forum, hvor man på ganske håndfast vis kan være med til at fremme ligestillingen.

Både her i bladet og i forskningen på området lyder et andet omkvæd, at kvinder skal have et skub for at satse på kommunalpolitik – at de helst skal opfordres. Den opfordring skal hermed være givet: Jeg håber, at du – måske inspireret af dette blad – vil overveje, om *du* er den næste Ritt.

God fornøjelse!

Astrid Rasch, gæsteredaktør

Kvinden&Samfundet
April 2009
125. årgang
www.kvindenogsamfundet.dk

UDGIVER
Dansk Kvindesamfund
Niels Hemmingsensgade 10,
3. sal, 1153 København K.
Telefon og fax: 3315 7837
E-mail:
danskkvindesamfund@mail.dk
www.kvindesamfund.dk

STØTTE
Udgivet med støtte fra
Hulda Pedersens Legat og
Undervisningsministeriets
Tips- og Lottomidler

GÆSTEREDAKTØR
Astrid Rasch
magasin@kvindesamfund.dk

FOTO
Ty Stange
www.ty-stange.dk

DESIGN OG LAYOUT
Komma
www.kommaweb.dk

REPRO OG TRYK
Reklameholdet, Jylland -
Filipsen
Dalbyvej 93, 6000 Kolding,
www.reklameholdet.dk

Trykkes i 1500 eksemplarer

ISSN: 0106-5084

Bladets leder udtrykker Dansk
Kvindesamfunds holdninger.
Øvrige artikler i bladet
er ikke nødvendigvis i
overensstemmelse
med foreningens synspunkter.

*Dansk Kvindesamfund arbejder for fuld
ligestilling af og ligestilling af kvinder
og mænd, så de på lige vilkår kan gøre
deres indsats i hjem, erhverv og det
offentlige liv.*

LEDER

Halvdelen af magten 4

TEMA

Kommunalpolitik 5

For 100 år siden ...

10 gode råd til kommende kandidater
Flere kvinder i kommunalpolitik, tak
Stemmer fra byrådet

En gammel kamp
Debatten, der blev væk

Feminismen set fra Københavns Rådhus

Hvad gør partierne for at fremme ligestilling blandt kommunalpolitikere?
I Århus tager man skeen i den anden hånd

VERDEN RUNDT

Krigen i hjemmet 25

Når soldaterne vender hjem, kommer deres kvinder i farezonen

Bøger 29

Anmeldelse af bøger af: Hans Bonde, Gretelise Holm og Jytte Larsen

Gammelt blod på nye flasker 30

Ny teenagefilm byder på forstokket seksualmoral

PORTRÆT

Islands redningskvinde? 32

Jóhanna Sigurðardóttir skal redde stumperne af landets økonomi - og sætter samtidig en milepæl i kampen for homoseksuelles rettigheder

Billede ovenfor: Udsnit af valgplakat fra 1964.

LEDER

Halvdelen af magten

HVIS UDVIKLINGEN FORTSÆTTER i samme tempo, som siden vi fik valgret, så må vi vente til omkring år 2100 før kvinderne har sat sig på halvdelen af taburetterne i byrådene.

DET MÅ OGSÅ VÆRE ET MÅL, at halvdelen af borgmestrene er kvinder. Her er udviklingen endnu værre, kun syv ud af 98 borgmestere er kvinder.

UNDERSØGELSER VISER, at når en virksomhed har kvinder i topledelsen, har det en positiv effekt på bundlinjen. Jeg er overbevidst om, at der også ville være positive effekter i kommunalt regi.

FOR MIG ER DET VIGTIGT, at kvinder er med til at præge udviklingen og alle beslutningerne i kommunerne og ikke kun inden for børn og omsorg. Tænk f.eks. på trafikplanlægning. Det er ikke uden betydning om de, der tager beslutningerne er bilister, cyklister eller brugere af den offentlige trafik.

HVAD ER DET, DER HOLDER KVINDER FRA AT BLIVE POLITIKERE?

- Er det sammenhængen mellem arbejds- og familieliv?
- Er det manglende netværksdannelse blandt kvinderne?
- Er kommunernes beslutninger for begrænsede – bliver for meget besluttet og styret fra i Folketinget?
- Er kvindelige politikere ikke synlige nok, f. eks. læserbreve?
- Er Rip, Rap og Rup-effekten begrænsende for kvinder?
- Er mødetidspunkterne fleksible nok?
- Er det nødvendigt, at kvinder skal opfordres til at stille op?
- Er kvinder bange for ikke at slå til?
- Er det kvoter som i Norge og Sverige, der skal til?

KVINDER ER GENERELT GODE til at have øje for helheden og at have overblik. Det betyder, at vi er gode til at skabe konsensusløsninger, der giver ro og stabilitet.

DET ER IKKE DEMOKRATI, når der kun er 27 procent kvinder i kommunalbestyrelser, og statistisk ligger vi og roder i bunden i Norden – der har ikke været nogen udvikling de sidste 20 år.

JEG HÅBER, der er mange kvinder, der bliver aktive kommunalpolitikere i november, og at de griber magten og former fremtiden. Det kræver, at vi stemmer personligt på de opstillede kvinder.

*Karen Hallberg
Landsforkvinde i Dansk Kvindesamfund*

For 100 år siden var 1,3% af de valgte i lokalpolitik kvinder. I 2009 er 27% kvinder. Vil det tage 100 år mere før andelen til hvert køn er 50%? Professor i sociologi, Ann-Dorte Christensen, giver her et par bud på, hvordan vi får en mere lige fordeling.

AF ANN-DORTE CHRISTENSEN

- Det var en stor sejr for demokrati og for ligestilling, da kvinder for første gang kunne stemme til kommunalvalget den 12. marts, 1909 – altså for 100 år siden. Det er en anledning, der er værd at fejre, men også til at gøre opmærksom på den markante uligestilling, der er på det kommunale område. Med 93 procent mandlige borgmestre og 73 procent mandlige kommunalpolitikere er der lang vej til reel ligestilling i lokalpolitik. Men hvordan kan det være, at ligestillingen har så trange kår i kommunalpolitik? Og hvilke strategier skal man vælge for at rette op på skævhederne?

Ved valget i 1909 blev der valgt 127 kvinder og 9.682 mænd, svarende til en kvindeandel på 1,3 procent. Kvindeorganisationerne, der havde kæmpet hårdt for valgretten, var skuffede over resultatet, men opfattede det som en sejr, at stemmeprocenten var 50 procent for kvinder og 77 procent for mænd. De næste ca. 40 år forblev kvindeandelen på mellem 0,8 procent og 1,6 procent, og det er først i efterkrigstiden, at den så småt begynder at stige.

Der sker en støt stigning i efterkrigstiden, og frem til midten af 1980'erne er der stort set tale om parallelle udviklinger i Folketing og kommunalbestyrelser med en kvindeandel, der har bevæget sig fra under 5 procent til omkring 25 procent. Men mens udviklingen i retning af en større kvindeandel er fortsat i Folketinget, har der på det kommunale niveau været tale om stagnation. Vi ser således, hvordan kvinderepræsentationen for godt 10 år siden gik tilbage fra 28 til 27 procent i kommunalbestyrelserne – for herefter at stagnere på dette niveau. Kvindeandelen til Folketinget er også stagneret – men på et ca. 10 procentpoint højere niveau.

Sammenligner vi den kommunale ligestilling i Danmark med de andre skandinaviske lande, halter vi gevaldigt bagefter. For eksempel er kvindeandelen i kommunalbestyrelserne i Sverige på 42 procent og der-

med 15 procentpoint højere end i Danmark. Og selvom kvindeandelen af borgmestre i Sverige kun er på godt en fjerdedel (26 procent), er den alligevel 19 procentpoint højere end i Danmark.

Uden opmærksomhed, ingen fremgang. Går vi mere specifikt ned i mønstrene i de kommunale valg, er det vigtigt at understrege, at vælgerne er med til at påvirke denne udvikling, da deres tilbøjelighed til at stemme på kvinder er højere til folketingsvalg end til kommunale valg. Sammenligner vi andelen af opstillede kandidater med andelen af valgte kandidater over en årrække, er der til Folketinget gennem de sidste 25 år blevet valgt flere kvinder ind, end der har været opstillet. For eksempel blev der ved det seneste valg i 2007 opstillet 32 procent kvinder og valgt 38 procent. I kommunalpolitik gør det omvendte sig gældende. Her er andelen af kvinder, der vælges ind, lavere end andelen af de opstillede. I 2005 var der således opstillet 30 procent kvinder, men der blev kun valgt 27 procent. Dette viser, at vælgernes tilbøjelighed til at stemme på kvinder er større ved folketingsvalg end ved kommunale valg. Det peger på, at det er vigtigt med opmærksomhed på de politiske partiers opstillingslister samt at opfordre vælgerne til at stemme på kvinder.

Strukturreformen og kommunesammenlægningerne, der trådte i kraft i 2007, var et ligestillingspolitisk tilbageslag. Selvom denne reform markerede den største ændring af den danske velfærdsstat i årtier, lykkedes det ikke at få sat ligestillingen mellem kønnene på dagsordenen, hverken i den politiske proces eller i den efterfølgende implementering af loven. Som vist ovenfor har kommunesammenlægningen heller ikke fremmet ligestillingen – tværtimod har der været et fald i andelen af kvindelige borgmestre i de nye stor-kommuner.

Store lokale variationer. Det ser ud til, at ligestillingen i kommunalpolitik har de vanskeligste vilkår vest for Storebælt. En undersøgelse fra 2005 viser således, at urbaniseringsgrad og kvinders erhvervsfrekvens har en positiv indflydelse på den lokale kvinderepræsentation. Derfor trækker sjællandske kommuner og især hovedstadsområdet kvindeandelen i en positiv retning på landsplan.

De 'høje' kvindeandele (40 procent og derover) er især forankrede i hovedstadsområdet, som har ni 'høje' kommuner (bl.a. Gentofte, der med 53 procent kvinder er den eneste kommunalbestyrelse i Danmark, hvor kvindeandelen er over 50 procent). I regionerne vest for Storebælt er der en kraftig overrepræsentation af kommuner med 'lave' kvindeandele (20 procent og derunder). For eksempel er der 10 'lave' kommuner i Syddanmark (for eksempel Esbjerg, Middelfart og Kolding). Region Nordjylland skiller sig ud ved slet ikke at have kommuner med en kvindeandel på over 40 procent. I del større byer har en overraskende lav kvindeandel. Det gælder for eksempel Aalborg med 36 procent, Odense med 31 procent og Århus med 23 procent.

Århus vs. Horsens. Århus er særligt interessant, idet kvindeandelen ved valget i 2005 blev den laveste i over tyve år. Den toppede ved kommunalvalget i 1997 med en kvindeandel på 42 procent, mens den faldt betragteligt ved valget i 2001, nemlig til 23 procent. Det paradoksale er, at ved samme valg overtog Louise Gade fra Venstre borgmesterstolen. Selvom dette blev fremhævet som en ligestillingspolitisk markering, skete udnævnelsen af den kvindelige borgmester samtidig med, at der var en betydelig tilbagegang for den brede kvinderepræsentation i byrådet. Det er påfaldende, at dette markante fald ikke gav anledning til nogen nævneværdig debat. Dette ikke mindst set i lyset af, at Århus kommune tidligere har haft et forholdsvis 'høj' kvindeandel og fokus på kommunal ligestilling.

Et andet eksempel er Horsens, som ofte fremhæves som en 'best case', hvad angår kommunal ligestilling. I forhold til kommunalvalget i 2007 markerer Horsens sig som den kommune uden for hovedstadsområdet, som har den højeste kvindeandel, nemlig 48 procent. Det er ikke noget nyt, at Horsens markerer sig på ligestillingsområdet. Bortset fra et fald i 1974 har udviklingen i kvinderepræsentationen været jævnt stigende. Horsens nævnes tit som en by, hvor der har været fokus på køn og ligestilling. For eksempel var der tilbage i 1970'erne stærke grupper af 'rødstrømper' i byen, som tidligt satte en kvindepolitisk dagsorden, og som senere var medvirkende til, at der skete en forholdsvis høj grad af institutionalisering, bl.a. i form af kommunale ligestillingspolitikker.

Selvom Horsens og Århus begge var nogle af de første kommuner, der fik oprettet ligestillingsudvalg, er der tilsyneladende store forskelle på, hvorvidt man har kunnet fastholde det ligestillingspolitiske fokus. De to cases viser for det første, at der ikke nødvendigvis er en sammenhæng mellem kvindelige toppolitikere og den brede kvinderepræsentation og for det andet, at det er vigtigt at fastholde en debat om og et pres for kommu-

nal ligestilling. Snarere end at bekræfte kan det kommunale område være med til at udfordre myten om, at Danmark er et foregangsland for ligestilling eller myten om, at vi i Danmark har opnået ligestilling mellem kønnene.

Opsamlende kan vi altså konstatere, at det store fokus, der for øjeblikket er på kvindelige politikere både på nationalt og internationalt niveau, ikke afspejler sig på det lokale niveau. Kommunalpolitik ser ud til at være en arena kendetegnet af større træghed på ligestillingsområdet end de andre politiske arenaer – en træghed, der har betydelige lokale variationer.

Et samspil af faktorer. Der findes ikke én forklaring på den manglende ligestilling i kommunalpolitik. I det følgende vil jeg fremhæve fem forklaringer, som alle har betydning for den begrænsede kvinderepræsentation.

Efterslæb. De særligt store problemer med ligestilling i kommunalpolitik hænger givetvis sammen med, at der især i lokalpolitik fortsat findes traditionelle og kønsstereotype forestillinger om kvinder og mænd i politik. Dette kan måske være med til at forklare, hvorfor der er særlige ligestillingsmæssige problemer forbundet med områderne vest for Storebælt.

Magt og indflydelse. En så markant overrepræsentation af mænd er ikke tilfældig, men har givetvis en sammenhæng med lokale magthierarkier og mandedominans. Med strukturreform og kommunesammenlægning blev der for eksempel færre pladser at kæmpe om, hvilket ser ud til at have medført, at magthierarkier rustede sig for at bevare positionerne. I forhold til borgmesterposterne blev der i høj grad diskuteret partitilhørsforhold og lokalitet, mens køn stort set var fraværende.

→

→ **Diskursive rammer.** Køn er sjældent på dagsordenen i kommunalpolitik. De såkaldt diskursive rammer – hvad der tales om, og hvordan ting italesættes for eksempel i medier – har en stor betydning i politik i dag. I forhold til strukturreformen blev køn og ligestilling ikke tematiseret, og det er i det hele taget vanskeligt i en tid med manglende kvindemobilisering at få gjort køn til et tema i den offentlige debat.

Den lokale deltagelsesprofil. Undersøgelser viser, at kvinder og mænds former for deltagelse på lokalt niveau er meget forskellige. Mens mænd i højere grad end kvinder deltager i vælgermøder til kommunalvalg, er kvinder mest aktive i forhold til lokale institutioner som skoler og børnehaver. Dertil kommer, at kvinder stadig har en noget lavere partideltagelse end mænd, hvilket betyder, at der er færre potentielle kandidater.

Arbejdsbetingelser i kommunalpolitik. Kommunalpolitik er ikke som folketingspolitik et fuldtidsjob, men i stedet noget man laver i sin fritid. Flere kvindelige politikere har fremhævet de særlige barrierer, som kvinder støder på i kommunalpolitik, fordi det politiske liv skal forenes med arbejde og familie. Meget tyder på, at de lokale politiske kulturer ofte kan være baserede på en forældet og traditionel kønsarbejdsdeling, som bedst kan forenes med det hverdagsliv og familieansvar, som typisk er forbundet med mænd i de ældre aldersgrupper.

Der er ingen tvivl om, at den lave kvindeandel i kommunalbestyrelser og på borgmesterposterne skal forklares som et samspil mellem disse faktorer. Efterslæb kan givetvis spille en rolle i visse kommuner, men rummer ikke hele forklaringen. Det ser ud til, at mangel på ligestillingspolitisk fokus kombineret med lokale magthierarkier, der kæmpede for at bevare positioner i forbindelse med strukturreform og kommunesammenlægninger har spillet en afgørende rolle. De to cases, Århus og Horsens, viser, hvor vigtigt det er at fastholde et fokus på ligestillingspolitik.

Veje videre. Set i lyset af de sidste 100 års udvikling er der ikke noget, der tyder på, at en større ligestilling i kommunalpolitik kommer af sig selv. Så hvis der skal væltes nogle Rip, Rap og Rup'ere ned af de kommunale taburetter, er det nødvendigt med en mere målrettet indsats. Nogle oplagte udgangspunkter for en sådan indsats kunne være:

- 1) *Markering af, at kommunalpolitik i høj grad handler om køn*
En stor del af de grundlæggende elementer af velfærds- og socialpolitik er i dag forankret i kommunerne. Det er områder med stor betydning i forhold til køn, idet kvinder både som brugere og ansatte har en særlig tæt tilknytning til disse områder.
- 2) *Fokus på ligestilling og kønsbalance*
Kønsskævheder bør synliggøres, og kønsbalance bør formuleres som demokratisk ideal. Dette gælder ikke kun i forhold til Folketinget, men alle demokratiske valgte forsamlinger – herunder også det kommunale niveau. Lokale forskelle bør diskuteres, da idealer og krav om kønsbalance ikke kun skal gælde øst for Storebælt.
- 3) *Kritisk diskussion af den politiske kultur i partierne*
Gør de politiske partier en aktiv indsats for at få kvinder på listerne til kommunalvalgene? Sikres de kvindelige kandidater gode pladser på listerne, eller er de fortsat på 'pyntepladserne'? Gøres der tilstrækkeligt i forhold til at få meldt ud, at der er brug for begge køn i det lokale demokrati? Der skal mere fokus på vælgerne og på, at det er vigtigt at stemme på kvinder.
- 4) *Arbejdsbetingelser i kommunalpolitik*
Hvordan er mødekulturen? Er den baseret på old boys-netværk?
Kan man ændre mødetidspunkterne, så de er forenelige med et ansvarligt familieliv med børn? Man kan overveje at gøre kommunalpolitik til lønnet arbejde, så man kan frikøbe sig fra jobs. I det hele taget skal der gøres op med tanken om, at kommunalpolitikere er nogen, der har 'baglandskvinder' derhjemme.
- 5) *Kvindeorganisationer og kvindepolitiske netværk*
For kvindeorganisationer og for de kvindepolitiske netværk ligger der en vigtig opgave i at udvikle kollektive strategier med henblik på at få kvinder til at stille op og blive valgt. Det er nødvendigt med samarbejde på tværs af partier for at skabe fælles debat om og handling for at få flere kvinder ind i kommunalpolitik med al den diversitet og mangfoldighed, som de rummer på tværs af politiske skel.

Samlet set er opgaven at markere, at kampen om at bevare og udvikle velfærdssamfundet i årene fremover kommer til at ligge på det kommunale niveau. Og disse væsentlige diskussioner og beslutninger bør ikke overlades til kommunalbestyrelser, hvor over 70 procent er mænd eller til borgmestre, hvoraf over 90 procent er mænd.

Ann-Dorte Christensen er professor i sociologi ved Institut for Sociologi, Socialt arbejde og Organisation ved Aalborg Universitet.

10 GODE RÅD TIL KOMMENDE KANDIDATER

I. SPRING UD I DET: Lad være med at vente fordi du mangler erfaring eller viden på forskellige områder. Det får du med tiden. **II. MELD DIG IND I ET PARTI:** Engager dig i partiforeningen, sørg for at deltage aktivt når der f.eks. skal udarbejdes valgprogram. Fortæl, at du vil være kandidat. **III. BLIV SET OG HØRT:** Øv dig på at tage ordet, skriv læserbreve og deltag i politiske arrangementer. **IV. LÆR AF ANDRE:** Læg mærke til, hvem der klarer sig godt og hvorfor. **V. VÆR REALISTISK:** Overvej, hvordan dit job, dit familieliv og din byrådskarriere skal hænge sammen. Drop perfektionismen og gør det bedste du kan. **VI. SØRG FOR AT FÅ DIN FAMILIES OPBAKNING:** Byrådsarbejde tager tid og kræfter. Det er vigtigt, at dit bagland støtter dig, og at opgaverne derhjemme er fordelt lige. **VII. STYRK DIT NETVÆRK:** Engager dig i forskellige borgergrupper, bestyrelser og foreninger, hvor du kan få erfaring og gode kontakter. **VIII. PRIORITER:** Brug dine kræfter på de emner, der interesserer dig, og som du har en holdning til. Det gør arbejdet sjovere, og du får lettere ved at markere dig. **IX. VÆR DIG SELV:** Stå ved dine egne holdninger og accepter, at andre kan være uenige. **X. HUSK AT KASKETTEN GIVER MULIGHEDERNE:** Du får stor indflydelse på dit lokalområde. Som valgt bliver der lyttet til dig - også i pressen, og du får viden direkte fra kommunens fagfolk.

Kilde: "Kvinder styrker det lokale demokrati".
Ligestillingsministeriet, 2008.

AF RITT BJERREGAARD

Vi skal ikke mere end 100 år tilbage, før danske kvinder fik kommunal valgret. I 1909 kunne kvinder for første gang sætte deres kryds ved kommunalvalgene landet over – et kryds, der på én og samme tid repræsenterede ligestilling, demokrati og en åbenhed for, at

kvinder nu også kunne blive en del af det kommunalpolitiske system. Kvindeorganisationer arrangerede inden valget møder, der oplyste om valgreglerne, men vigtigst af alt, så opfordrede de kvinderne til at bruge deres stemmeret. I alt blev 127 kvinder, hvilket svarer til 1,3 procent af

de valgte, stemt ind i landets kommunale råd.

I dag, 100 år efter, er der desværre stadigvæk en tydelig underrepræsentation af kvinder i landets kommunalbestyrelser. Efter valget i 2005 var blot 7,5 procent af landets 98 borgmesterposter besat af

Flere kvinder i kommunalpolitik, tak

Er kvinder og kommunalpolitik en uforenelig cocktail? Er det det kedeligt klingende ord 'kommunalt', der afholder kvinder fra at blive politiske aktører på den kommunale scene? Eller er det den manglende ligestilling i samfundet? Lige gyldigt hvad, så skal vi kæmpe for at få flere kvinder ind, så ligestillingen ikke bliver et hult fænomen.

kvinder. Det var en fremgang siden 1909, ja - men stadigvæk en klar underrepræsentation. I national politik stryger kvinderne til vejrs på politiske topposter, men her i kommunen halter vi efter. Og det undrer mig. Klinger ordet kommunalt kedeligt? Er det forestillinger om

snørklet bureaukrati, lange arbejdsdage og dårlig løn, som afholder kvinderne fra kommunalpolitik? Eller er det manglen på ligestilling, der spænder ben for kvinderne, når det gælder de kommunale magtpositioner?

I København har vi gjort meget

for at markere 100-året for kvindernes valgret. Det har vi dels gjort for at hylde de kvinder, som både før og nu har taget opgaven på sig, for at skabe en kvalificeret og fremadskuende debat om kvinders reelle position i kommunalpolitik. Men også for at stoppe op og se på resul- →

→ taterne af begivenhederne for 100 år siden. Det er yderligere en anledning til at gøre opmærksom på, hvor vigtigt det er kontinuerligt at arbejde for, at alle reelt har lige mulighed for at deltage i demokratiet, og at alle bruger deres stemme. Derfor er medlemmer af kommunalbestyrelser, lokalpolitikere på tværs af partiskel og ikke mindst borgerne blevet inviteret til en lang række arrangementer i både København og Århus.

Ankers nye pin-up. Da jeg i 2005 blev valgt som Overborgmester, fik jeg den mest spændende arbejdsplads foræret. Fra at have siddet som EU-kommissær i Bruxelles og på ministerposter på Christiansborg, så er overborgmesterposten i Københavns Kommune noget helt andet. Her er zoomet helt ind på én enkelt by. Hver dag får jeg lov til at komme tæt på borgerne, deres hverdag og deres oplevelser. Men det var ikke kun glæden over den nye politiske rolle, jeg fik tildelt i 2005 – det var i lige så høj grad glæden over, at byen nu fik sin første kvindelige overborgmester.

Lige siden jeg startede min karriere i 1970'erne, har der været et tilbagevendende spørgsmål, jeg altid er blevet stillet: Hvordan er det at være kvinde i politik? Et spørgsmål, som jo i sin naturlighed er et udtryk for, at kvinder er en forholdsvis ny art i det politiske, historiske landskab. I lange perioder, hvor kvinder kom langt i enten erhvervslivet eller i politik, kunne vi blive kaldt kolde, magtliderlige eller hekse. Det er på sin vis nemt at placere os i disse stereotyper, som på ingen måde retfærdiggøres af vores politiske engagement eller erhvervsmæssige meritter.

Første gang jeg oplevede mit køns rolle i politik, var da jeg blev minister i 1973. Ekstra Bladet valgte at portrættere mig på forsiden under overskriften »Ankers nye pin-up«, hvor jeg som mange andre unge i 1970'erne var iført en kort nederdel. Det er blot et eksempel på mange af de opfattelser, som de fleste kvindelige politikere har kæmpet med i tidens løb, og som heldigvis synes at være på retur. De seneste par år har budt på mange kvindelige ministre

og folketingskandidater. Både i det brede samfundsperspektiv og i medierne har den typiske kvinderolle rykket sig – det at være kvinde og have børn kan efterhånden sagtens gå hånd i hånd med en politisk karriere. Og dog. For selvom det er blevet acceptabelt at gøre karriere og have børn samtidig – ja, der gives flere og flere mentale hestesko og sættes positivt fokus på de kvinder, som lever den slags liv – så ligger Danmark i bund i EU-klassen, når det gælder kvinder i ledelse. Kun Malta og Cypren har færre kvindelige ledere.

Og samfundet går glip af den udvikling, som kvinder på magten giver. En mangfoldigt sammensat kommunalbestyrelse styrker beslutningsgrundlaget. Det er en stor fordel, at så mange synspunkter som muligt kommer i spil, inden de politiske rammer for kommunens arbejde vedtages. Mangfoldighed frem for ensartethed i beslutningsprocesser kan være en besværlig størrelse – men nødvendig for både nytænkning og bæredygtige beslutninger. Kvinders baggrund og livserfaringer – og den forskellighed kvinder indbyrdes repræsenterer – skal inddrages på lige fod med mændenes i beslutningerne.

Set ud fra et historisk perspektiv kan vi også se, at kvindernes indtog i kommunalbestyrelsen betød et kvalitetsløft for kommunens serviceydelser. Fra 1909 og frem tog kvinderne nemlig deres sociale- og omsorgserfaringer ind i politik og

satte fokus på børn, ældre, skoler, hospitaler og sociale hjælpe-kasser og formede langsomt velfærdsstatens udvikling.

Både-og. Ikke enten-eller. Der er findes ingen entydige forklaringer på, hvorfor så få kvinder er repræsenteret i kommunalpolitik.

Dog peger forskere på en mulig forklaring: Kommunen har ganske enkelt for lange arbejdstider og tilbyder for dårlig løn. Og det er naturligvis uforeneligt med et travlt familieliv. At kvinder ikke når de høje stillinger på grund af dette, er helt uacceptabelt. Jeg synes ikke, at kvinderne skal stilles overfor det valg – det burde ganske enkelt ikke være nødvendigt, at kvinder skal sættes i et dilemma mellem karriere og familieliv. Kvinderne skal kunne sige både-og – og ikke som nu, enten-eller. Jeg mener derfor, at der hurtigst muligt skal indføres kønskvotering. Kvoter vil gøre det muligt at få kvinderne ind på de poster, hvor de kan ændre det etablerede system, og hvor fordelingen kan løses ved mere fokus på bløde værdier såsom mødetidspunkter, arbejdsplanlægning, hjemmearbejdsplads og fleksibilitet.

Her 33 år efter ligelønslovens indførelse er det trist, at det endnu ikke er lykkedes os at gøre op med løndiskriminationen. At kvinder aflønnes dårligere end mænd giver ingen mening – ikke bare fordi det er uretfærdigt og diskriminerende, men også fordi der er tale om svim-

lende store summer, når man gør forskellen op i livsindkomst. Hvis kvinder kom op på mændenes lønniveau, kunne en hel del fattigdomsproblemer for ældre kvinder undgås. Og det har kvinderne på de kvindedominerede arbejdspladser heldigvis også fundet ud af. Sidste forårs strejker har vist os, at kvinderne forventer, at der snart gøres noget seriøst ved dette problem – ellers kommer vi til at mangle nogle af de bedste hænder i fremtiden.

Der skal gøres noget aktivt for ligestillingen. Og det er ikke kun sagt med en gammel rødstrømperetorik. Ja, jeg var en del af ungdoms-

Et andet vigtigt område, som kan gøre kvinder i kommunalpolitik til en veldrejet og realistisk cocktail, er barslen. Der er ikke tradition for barsel til mænd. Fædre kan være utrygge ved den pris karrieren og ikke mindst familien skal betale, hvis der ikke er råd til, at far holder barsel. Men fædre har trods alt 14 ugers barsel, og vi har i kommunen kæmpet for at få flere mænd til at holde dem. Mænd skal have ret til at have tid med deres børn. Og kvinderne skal samtidig fritages fra den pris, alle kvinder i den fødedygtige alder betaler. Nemlig forventningen om at de skal have børn, og at de derfor ikke bliver betroet de

100-året for kvinders valgret. Vi er nået et langt stykke vej, men det er ikke nok. Vi har i Københavns Kommune afsat en række ressourcer til at fremme antallet af kvindelige ledere i kommunen. For selvom det er selvfølgelig, at samfundet og arbejdsmarkedet skal prioritere ligestilling, taler tallene for sig selv.

Med programmet KLIKK – Kvindelige Ledere I Københavns Kommune, vil vi skabe synlige resultater og give kvinderne et skub til højere stillinger. Målet er, at der ved udgangen af 2009 skal være 40 procent kvindelige chefer i kommunen. Målet kræver handling, og vi har derfor udarbejdet toårige

Lige siden jeg startede min karriere i 1970'erne, har der været et tilbagevendende spørgsmål, jeg altid er blevet stillet: Hvordan er det at være kvinde i politik?

Ritt Bjerregaard

oprøret, jeg støttede og skrev om Rødstrømperne og andre kvindebevægelser. Og netop med den baggrund føler jeg mig også forpligtet til være med til at få gjort op med de gamle traditioner på arbejdsmarkedet. Og nu, som borgmester med ansvar for alle de velfærdsydelser, vi administrerer i kommunen, er det blevet tydeligt for mig, hvor vigtigt det er, at vi tænker køn og ligestilling ind i vores kerneydelser. At vi sikrer, at vores serviceydelser når både kvinder og mænd. At vi for eksempel ikke overprioriterer fodboldbanerne på bekostning af gymnastikfaciliteterne eller ældreydelse til kvinder som mændene ikke har lyst til at deltage i.

vigtigste opgaver, det bedste job og den gode bonus. Når mænd i højere grad begynder at tage barsel, ændrer forholdene sig på arbejdspladserne. Der bliver mere fleksibilitet, og forståelsen for at der både skal være tid til familien, fritiden og jobbet, bliver mere legitim. Derudover er det også et vigtigt bidrag til ligestillingen på hjemmefronten. Med den tidlige tilknytning til børnene er der bedre chancer for, at ansvaret for børnepasningen ikke kun er moderens.

Mangel på kvindelige ledere er ikke blot en skrøne ...den lever desværre i bedste velgående, og også derfor har vi i kommunen valgt at markere

ledertalentudviklingsprogrammer, som både retter sig mod lederstillinger på direktionniveau samt lederstillinger, der er direkte under direktionen.

Jeg mener ikke, at det er utopisk. Tværtimod. Det kræver blot, at alle politikere og embedsmænd samarbejder. Samarbejder for en ligestilling, der skal leve op til nutidens idealer, krav og familiemønstre, så man i år 2109 stolt kan fejre 200-året for kvinders valgret. På det tidspunkt skal man kunne se tilbage på et århundrede, hvor kvindernes og ligestillingens kamp er blevet kæmpet: Så kvinder i kommunalpolitik ikke længere søges, men er en naturlighed.

Syv kvindelige kommunalpolitikere fortæller her om deres oplevelser og holdninger i forhold til lokalpolitik.

Stemmer fra byrådet

Mie Bergman, Det Radikale Venstre, medlem af byrådet i Skanderborg kommune

Hvorfor skal man blande sig i lokalpolitik, og hvad nytter det?

Det nytter at være byrådsmedlem. Blandt andet har jeg været med til at afværge de værste forslag fra andre partier – for eksempel højhuse på den smukkeste grønne plads i kommunen.

Har du oplevet, at dit køn har spillet en rolle i dit politiske liv?

At jeg er kvinde, spiller en rolle. Da jeg stillede op til storkommunen efter kommunal reformen, var jeg eneste kvinde som spidskandidat blandt de øvrige 11 partier. Det gav uden tvivl mere taletid i medierne, men taletiden bliver jo kun tildelt, hvis der også er noget 'kød' på taletiden.

Hvordan kan lokalpolitik bruges til at fremme ligestilling i samfundet?

Kvinder i politik kan bruges positivt. Det er meget sandsynligt at beslutningerne ville blive de samme, som i et rent mandsdomineret udvalg, men processen for at nå frem til beslutningerne er helt sikkert anderledes, når kvinder har indflydelse og magt i udvalgene og i byrådet.

Trine Henriksen, Enhedslisten, medlem af byrådet i Gladsaxe kommune

Hvorfor skal man blande sig i lokalpolitik, og hvad nytter det?

Det nytter altid at blande sig. Vi havde aldrig opnået de forhold indenfor ligestilling, som vi trods alt har i dag, uden at nogen havde råbt op og gjort en indsats. Og det er stadig nødvendigt, også bare for at fastholde de resultater, der er opnået.

En anden ting er, at der er ikke reelt demokrati, hvis bestemte grupper er kraftigt underrepræsenterede eller er sat helt udenfor de politiske beslutninger. Det gælder selvfølgelig ikke kun i forholdet mellem mænd og kvinder.

Har du oplevet at dit køn har spillet en rolle i dit politiske liv?

Nej. Ikke direkte i hvert fald.

Hvordan kan lokalpolitik bruges til at fremme ligestilling i samfundet?

Man kan arbejde for, at kommunen som arbejdsgiver har fokus på ligestilling i sin ansættelsespolitik, f.eks. gennem arbejdsforhold, der tilgodeser ansatte med børn, eller medvirker til at hæve lønnen i de typiske kvindeafsnit osv.

Man kan også skabe betingelser, der fremmer kvinders deltagelse i det offentlige liv. Sidste år blev der af-

holdt et borgermøde, hvor der samtidig var aktiviteter for børn. I Høje Gladsaxe og Værebros er der også en del initiativer for at inddrage flere indvandrerkvinder i lokale aktiviteter, også på skolerne.

**Birgit Hemmingsen, Gentofte-listen,
2. viceborgmester i Gentofte kommune**

Hvorfor skal man blande sig i lokalpolitik, og hvad nytter det?

Det skal man selvfølgelig, hvis man har den svageste interesse for sit lokalsamfund. Betalingen for de mange timers arbejde er indflydelse og påvirkning af en række af de beslutninger, der træffes i kommunalbestyrelsen og udvalgene.

Uanset om man som jeg hører til et mindretal i en opposition, præger man alligevel mange beslutninger alene ved at møde rigtig velforberedt til møderne.

Har du oplevet, at dit køn har spillet en rolle i dit politiske liv?

Retorikken i kommunalbestyrelsesmøderne kan være hård og næsten nedladende – det skal man som kvinde i opposition også være forberedt på. Sammen med det omfattende tidsforbrug er den styrende maskuline adfærd, der gennemsyrrer det politiske miljø måske det, der afholder kvinder.

Hvordan kan lokalpolitik bruges til at fremme ligestilling i samfundet?

Min påstand er, at kvinder generelt tænker mere holistisk og betydeligt mere langsigtet – og dermed i virkeligheden langt mere økonomisk sundt og ansvarligt.

Konsekvenstænkning og langsigtet planlægning ligner mange kvinder på sinde. Kvinder er per natur ofte meget velstrukturerede og hjemmefra vant til at tage ansvar og lederskab på sig. De evner kan bruges i den politiske verden, selv om det velorganiserede kan blive

til vrede og irritation, når det ikke fører til fornuft i fremdriften af en opgave. Der ligger en masse spin og 'særlige hensyn' i mange af de løsninger, mænd vælger, mens mange kvinder typisk tænker sagen og dens bedste løsning.

**Lena Hestbek Jensen, Konservativt Folkeparti,
medlem af byrådet i Fanø kommune**

Hvorfor skal man blande sig i lokalpolitik, og hvad nytter det?

Man skal blande sig i lokalpolitik, fordi man er medborger, fordi man interesserer sig for det lokalsamfund man bor i, fordi man har noget på hjertet, fordi der er tilbud, man gerne vil have i kommunen, eller noget man gerne vil have ændret.

Har du oplevet, at dit køn har spillet en rolle i dit politiske liv?

Den eneste gang hvor jeg synes, mit køn måske spillede en rolle, var da jeg i 1986 kom i byrådet. Vi var 3 kvinder, der kom ind i det 11 mand store byråd. Dengang var der ikke børnepasningsgaranti i vores kommune. Kvinder på barsel kunne ikke være sikre på, at der var pasning til deres barn, når de igen skulle starte på arbejde. Det var ikke til at leve med – det ødelagde mange barselperioder for de unge mødre. Men selvom vi 3 kvinder var fra 3 forskellige partier, kunne vi hurtigt blive enige om, at nu skulle vi altså have indført børnepasningsgaranti på Fanø. Og det fik vi.

Hvordan kan lokalpolitik bruges til at fremme ligestilling i samfundet?

Den første betingelse må være, at der i forbindelse med opstillingsmøder til kommunalvalg opstilles lige mange mænd og kvinder på opstillingslisterne.

I forbindelse med konstituering er det også vigtigt, at kvinderne er interesserede i at påtage sig borgmesterposten og formandsposterne.

→ **Lone Sondrup, Venstre,**
medlem af byrådet i Mariagerfjord kommune

Hvorfor skal man blande sig i lokalpolitik, og hvad nytter det?
Det nytter altid at blande sig i lokalpolitik, jeg synes faktisk, at det er en pligt, man har som borger.

Det handler jo om ens hverdag, hvilke muligheder har du som borger i den kommune, du har valgt at bo i. Politikerne er altid lydhøre overfor borgernes problemer og ideer, det er nemlig en måde at udvikle kommunen på.

Og det er politikerne, der sætter det sidste fingeraftryk i sagerne, men for at få det bedste resultat er samspillet med borgere, organisationer, erhvervsliv m.fl. altafgørende for et godt resultat.

Har du oplevet, at dit køn har spillet en rolle i dit politiske liv?
Som kvindelig politiker er man mere lyttende og er bedre til at få alle med omkring bordet. Beslutningsprocessen er anderledes, når kredsen af beslutningstagere består af en ligelig fordeling af mænd og kvinder.

Hvordan kan lokalpolitik bruges til at fremme ligestilling i samfundet?

For at få en større mangfoldighed i byrådet er det vigtigt, at flere kvinder melder sig som kandidater under de politiske faner. Vi skal have flere kvindelige rollemodeller, så vi på den måde signalerer ligestilling – det vil på sigt give pote i mange andre sammenhænge i det øvrige samfund.

Elin Sonne, SF,
medlem af byrådet i Silkeborg kommune

Hvorfor skal man blande sig i lokalpolitik, og hvad nytter det?
Lokalpolitik er noget af det tætteste, man kan komme på at træffe beslutninger om dagliglivet, for hér handler det om vores fælles velfærd 'fra vugge til krukke', om at præge udviklingen og udøve indflydelse tæt på dagligdagen. Byrådene skal gerne være kendetegnet ved en mangfoldighed, og da kvinder jo er den halve verden, er vi helt uundværlige – også her. Desværre har kommunalreformen og de deraf større kommuner betydet færre kvinder i kommunalpolitik – den udvikling skal vendes.

Har du oplevet, at dit køn har spillet en rolle i dit politiske liv?
Nej, i hvert fald ikke negativt. I SF har vi en progressiv ligestillingspolitik med god opbakning til kvinder. Mange af vores (kvindelige) vælgere stemmer på en kvinde af principielle grunde. I byrådet oplever jeg mig respekteret på lige fod med mændene, og de er nok lidt påpasselige med ikke at være 'politisk ukorrekte' overfor en kvinde.

Hvordan kan lokalpolitik bruges til at fremme ligestilling i samfundet?

Kvindelige politikere legitimerer, at vi kvinder er en del af magten, at vi kan bidrage til og ofte sikre ordentlige beslutningsprocesser – vi kan være rollemodeller. Lokalpolitisk er det f.eks. muligt at fokusere på uddannelse af kvinder til ledere samt sikre deres repræsentation i råd, nævn og bestyrelser.

Lis Tribler, Socialdemokraterne, borgmester i Slagelse kommune

Hvorfor skal man blande sig i lokalpolitik, og hvad nytter det?
Man skal blande sig for at få så bredt et spektrum repræsenteret som muligt. Kvinder er trods alt over halvdelen af samfundet, og derfor er det vigtigt, at de er med i beslutningsprocessen. Det giver et mere nuanceret billede, blandt andet fordi kvinder kan have en anden tilgang til ting. På samme måde er en større aldersspredning vigtig. Det nytter, fordi man er med til at trække nogle beslutninger i en anden retning, end de ellers ville være blevet trukket. Samtidig er man med til at give andre, også unge, kvinder et indtryk af, at det er muligt.

Har du oplevet, at dit køn har spillet en rolle i dit politiske liv?
Jeg har mere oplevet, at mit køn har spillet en rolle, da jeg var fagpolitisk aktiv. Som en af de første kvindelige ledere indenfor skolevæsenet kunne jeg godt mærke, at der blev set lidt skævt til mig. Bemærkninger som 'Nå, mener du det, lille Lis?' har jeg aldrig glemt. De afspejlede mere mit køn end min faglighed. Men i politik har jeg aldrig haft lignende oplevelser.

Hvordan kan lokalpolitik bruges til at fremme ligestilling i samfundet?
Kvinder i lokalpolitik kan være med til at vise, at det kan lade sig gøre at have en familie og være aktiv på karrierefronten samtidig. Det kan give unge kvinder og piger mod på at gå den vej.

En gammel kamp

Den 12. marts 1909 gik kvinderne til stemmeurnerne og derefter ind i kommunalbestyrelserne. Dette var en markant milepæl på vejen mod ligestilling, men den kom ikke uden års forarbejde.

Det første lovforslag om kvinders delvise stemmeret blev stillet af Frederik Bajer i 1886. Efter nogen behandling stemte Folketinget for i 1887, mens Landstinget afviste forslaget. Dette mønster skulle gentage sig de næste mange år. Fra 1886-1908 fremsatte Venstre og Socialdemokratiet i alt 11 lovforslag, som alle blev afvist i Landstinget – dels fordi kvinder her blev anset som uegnede til politik, dels fordi forslagene også gav arbejderne stemmeret.

Imens der til stadighed blev spændt ben for lovforslagene på Christiansborg, tog kvindebevægelsen til i styrke. De nye grupper indsamlede underskrifter, konfronterede politikere, arrangerede foredrag og udgav tidsskrifter. På trods af interne stridigheder lykkedes det således kvindebevægelsen at bevare valgretten på den politiske dagsorden.

Det første valg. I 1908 lykkedes det så endelig. Landstinget opgav sin modstand, og fra den 20. april måtte en kvinde deltage i kommunalvalgene, hvis hun var over 25 år, og hun eller hendes mand betalte skat. Men det var ikke nok at have vundet retten. Det næste kommunalvalg var den 12. marts 1909, og her skulle der gerne både være kvinder i stemmeboksen og på valglisten. Lokalt opfordrede kvindeforeningerne partierne til at opstille kvinder, og der blev endda oprettet særlige kvindelister. I dagene op til valget gjorde lederne af kvindebevægelsen, hvad de kunne for at få kvinderne til at stemme. Der blev henvist til det ansvar, som fulgte med retten. Således afsluttede Jutta Bojsen Møller sin leder i Kvinden&Samfundet: »Danske Kvinder! Gør Eders Pligt! Gør Eders Pligt! Gør Eders Pligt!«.

Den følgende valgdeltagelse på 50 procent blev set som en sejr. Fra kvindesagens side betragtede man kommunalvalget som en slags generalprøve, der skulle bevise, at kvinder gjorde sig fortjent til at deltage i demokratiet – og dermed også til at få den almindelige valgret. Og ganske rigtigt. Mens der skulle gå 22 år fra Frederik Bajer første gang stillede forslag om kvinders kommunale stemmeret til dens indførelse, tog det 'kun' syv år herfra at gøre kvinder valgbare til rigsdagen.

Læs mere på:
www.kvindervalgret.dk, www.kvinfo.dk og i rapporten *Kvinder i kommunalpolitik*, som kan læses på Ligestillingsministeriets hjemmeside www.lige.dk.

I Danmark har diskussioner om kvinders manglende repræsentation i kommunalpolitik været næsten fraværende. Læs med når lektor og ph.d., Christina Fiig, tager luppen frem og viser sporene af en usynlig debat.

Debatten, der blev væk

AF CHRISTINA FIIG, AALBORG UNIVERSITET

Hvordan kommenterer man en næsten tavs offentlig debat? Tja... Man lægger øret til vandrørene og lytter efter de meldinger, aktørerne på feltet giver, og man reflekterer over tavshedens årsager. Denne lytte- og analyseøvelse udgør mit centrale projekt i denne artikel, som fokuserer på den nuværende debat om kvinder i dansk kommunalpolitik. Denne har ikke fyldt meget i den brede danske avisoffentlighed, men derimod udspillet sig i andre medier som for eksempel internettet og paneldebatter, hvor forskellige aktører diskuterer andelen af kvinder og midler til at rekruttere flere kvindelige lokalpolitikere.

Danmark bagud. Der er med al sandsynlighed allerede kommet mere fokus på debatten, end det er tilfældet i skrivende stund, i lyset af 100 års jubilæet for kvinders første valgdeltagelse i kommunalpolitik 1909 og i lyset af det kommende kommunalvalg til november. En øget debat kan også udspringe af den stagnation, som karakteriserer feltet. Siden 1993 og ved de forgangne fire valg har kvindeandelen ligget på 27 procent. Gad vide, hvordan debatten ville udforme sig, hvis de danske kommunalbestyrelser var befolkede af 27 procent mænd og 73 procent kvinder? De 27 procent kvinder afviger en del fra Folketinget, der siden 1993 har bevæget sig fra 33 procent til 37 - 38 procent kvinder og ligeledes fra de øvrige nordiske lande, som vi normalt sammenligner os med. Her scorer dansk kommunalpolitik 27 procent en absolut sidstaplads med Sveriges 42 procent og Norges 38 procent som foregangslande.

Et andet eksempel på et land med tilnærmet numerisk ligestilling i kommunalpolitik er Frankrig. På opstillingslister til alle valg skal der opstilles lige mange kvindelige og mandlige kandidater, så der i grupper af seks er tre af hvert køn. Loven har haft et markant gennemslag i fransk kommunalpolitik; til gengæld er loven ikke slået igennem i valg til den franske nationalforsamling og den kritiseres af forskere og politikere.

Et demokratisk problem? Er stagnationen i dansk kommunalpolitik og den relativt lave kvindeandel et demokratisk problem? Mit afsæt er, at kommunalpolitiske beslutninger er så vigtige for et lokalsamfund, at en relativt lige kønsfordeling og tilstedeværelse blandt beslutningstagerne er mest retfærdig og demokratisk. Her er jeg inspireret af den britiske demokratiforsker Anne Phillips, der i 1995 udgav bogen *The Politics of Presence*. Dens argument er, at et demokrati ikke blot er ligrepræsentation af kandidater, men også handler om tilstedeværelse, så en lang række forskellige grupper 'stemmer' er til stede i de politiske forsamlinger og institutioner. I kraft af deres nærvær kan disse stemmer selv artikulere idéer i forhold til beslutninger, der påvirker dem. Dette tilstedeværelsesargument anvender Phillips som argument for kønsbalance og kvoter i politik. Det er Phillips' pointe, at det har betydning for kvinder at være til stede i politik, og at et højere antal kvinder i en politisk forsamling gør en forskel.

'Kvinde' – en bred kategori. Phillips' teori er blevet kritiseret for at kategorisere individer i grupper, som skal repræsenteres og være til stede i politik, fordi individer har flere identiteter. Phillips argumenterer her for, at kvoter til kvinder kan være en konstruktiv måde at reducere den politiske eksklusion på. Kategorien 'kvinde' omfatter så mange forskelligheder, at den åbner op for en lang række politiske identiteter og derfor ikke virker essentialistisk. I mine øjne er brede kategorier centrale, hvilket for eksempel må medføre, at argumentet om kvinder i politik både omfatter minoritets- og majoritetskvinder. Det handler altså om: politisk repræsentation af kvinder i deres forskellighed.

Forskningens mange forklaringer. Forskningen tilbyder en række forklaringer på andelen af kvinder i kommunalpolitik. Nogle af de forhold, der bliver lagt vægt på, er selve opstillingsfasen og kandidaters placering på →

→ opstillingslister, kommunale arbejdsbetingelser og politisk kultur, prioriteringen af ligestilling i de enkelte kommuner, betydningen af køn som kriterium for opstilling (særligt i lyset af strukturreformens ændrede landskab og vægten på en geografisk spredning i de nye sammenlægningskommuner) og ikke mindst vælgeres stemmeafgivning.

Debat som problemfinder og -knuser. En offentlig debat bringer en mangfoldighed af stemmer til torvs, som – i teorien – kan bidrage til at identificere problemer og være med til at komme med løsningsmodeller. Debattens dagsorden rummer på denne måde en del potentiale i kraft af sin rolle som varslingsystem og 'følsom antenne' i forhold til samfundsmæssige problemer. Eller sagt med en spidsformulering: debatten kan både sætte fingeren på problemstillinger og løsningsforslag i spørgsmålet om kvinderepræsentation i kommunalpolitik. Hvad siger stemmerne så, når man tager den store høresnegl frem? En række meldinger kan her identificeres, dels på aktørernes hjemmesider og dels i den bredere medie- og paneldebat.

FN. I sine evalueringer af den danske ligestillingsindsats har FN's kvindekommision CEDAW i 2002 og i 2006 udtrykt tilfredshed med en række parametre omkring politik og arbejdsmarked, men også bekymring for, at kvindeandelen i kommunalpolitik forbliver lav. CEDAW har opfordret den danske stat til at tage flere initiativer til at styrke repræsentationen af kvinder i beslutningstagning; herunder i kommunalpolitik. FN har endnu ikke kommenteret den nyeste danske rapport indsendt i 2008. Det bliver interessant at se, hvorvidt FN atter tager handsken op i kritikken af kvindeandelen i dansk kommunalpolitik.

Ligestillingsministeren. Måske som et resultat af FN's evalueringer har ligestillingsministeren ved de sidste valg udsendt materiale for at få flere kvinder ind i kommunalpolitik. I dette materiale præsenteres en række kvindelige kommunalpolitikere og deres begrundelser for at gå ind i politik.

Målet om flere kvinder i kommunalpolitik indgår nu også i ministerens handlingsplan for 2009, hvori det fremgår, at »der skal flere kvinder ind i kommunalpolitik.« I Danmarks 2008-rapport til FN (CEDAW) understreges det, at kvinderepræsentationen i politik skal styrkes via debat og dialog lokalt.

Partierne. I Danmark er der ikke stor tradition for, at partierne markerer en ligestillingsprofil, eller at partiledere bekender sig som feminister, som det for eksempel er tilfældet i Sverige. Der pågår naturligvis debatter i Folketinget – ligesom oppositionens politikere rejser spørgsmål til ministrene. Et politisk emne, der synes at dele Folketingspartierne i disse år, er spørgsmålet om anvendelse af kvoter til erhvervslivets bestyrelser, ministernedsatte råd, nævn og udvalg og til partiorganer og opstillingslister. Det nye er dog, at der rejses en debat om disse emner, hvilket måske kan være inspireret af Norge og Sverige.

Anskuet i et fugleperspektiv er der ikke tale om en konstant parlamentarisk debat, der fokuserer på ligestilling eller anskuer alle politikforslag i et kønspektiv (det såkaldte princip om mainstreaming), som det er foreskrevet i Ligestillingsloven af år 2000. Ligestillingens fravær fra den parlamentariske dagsorden er dog under opbrud i disse år, hvor ligestilling i nogle partiers retorik kædes sammen med etniske minoriteters levevilkår.

Ved en paneldebat om køn og demokrati på Kvindemuseet i Århus den 26. januar 2009 understregede partileder Helle Thorning-Schmidt, at Socialdemokraterne – som et parti med kommunal tyngde og mange borgmesterposter – har et ansvar i forhold til større kønsmæssig lighed i politisk repræsentation. Partiformanden pointerede også, at kvinder og mænd skal have lige plads i politik, at ligestillingspolitik kun kan fremmes ved lovgivning, og at ingen af hendes forgængere har gået så meget op i ligestilling, som hun gør.

Kommunalpolitikere. Ved fejringen af selve 100 års jubilæet den 20. april 2008 på Københavns Rådhus fremhævede en række kvindelige kommunalpolitikere betydningen af byrådsarbejdets status som deltids-hverv, dets fysiske organisering med mange aftenmøder og mediedækningens fokusering på deres privat- og familieliv som centrale barrierer for højere kvinderepræsentation. Nogle af de løsningsforslag, som blev trukket frem, handlede om en ændret byråds-mødekultur, om at gøre kommunalpolitik til en fuldtidsbeskæftigelse og om at få sat spørgsmålet om kvinderepræsentation på dagsordenen i partier og Kommunernes Landsforening.

Kommunerne. Kvindeandelen i landets kommunalbestyrelser varierer. Nogle kommuner tager dette med stoisk ro, og andre engagerer sig i debatten. To eksempler er Århus og Københavns kommuner, der begge har ansat en profileret ligestillingskonsulent. Disse kommuner har prioriteret at bruge ressourcer på spørgsmålet om kvinder og kommunalpolitik f.eks. i form af debatarrangementer og informationsmateriale. Ved paneldebatten på Kvindemuseet i Århus i januar afrundede borgmester Nicolai Wammen debatten ved at sige, at han glædede sig til, at Århus ville få en ligelig repræsentation i politik, og at han gerne så 16 kvinder i byrådet efter valget i november. I lyset af, at der i indværende periode er 8 kvinder ud af 31 medlemmer i byrådet, må dette siges at være et radikalt udspil.

Vælgerne. I modsætning til Folketingsvalg stemmer vælgerne ikke en højere kvindeandel ind i kommunalpolitik, end der er opstillet. Der synes altså at være tilfredshed med en kvindeandel på 27 procent.

Medierne. En kilde-søgning dokumenterer, at der igennem det sidste år har været spredte debatter om kvinderepræsentation særligt i relation til jubilæum og kommunalvalg 2009. Søgningen viser også, at debatten er spredt og ikke indgår som en redaktionel højprioritering i de danske medier.

Ved fejringen af selve 100 års jubilæet den 20. april 2008 på Københavns Rådhus fremhævede en række kvindelige kommunalpolitikere betydningen af byrådsarbejdets status som deltids-hverv, dets fysiske organisering med mange aftenmøder og mediedækningens fokusering på deres privat- og familieliv som centrale barrierer for højere kvinderepræsentation.

En anledning til debat – og handling. Hvad skyldes debattens hidtidige usynlighed?

Her springer forskellige forklaringer i øjnene, og disse handler om den danske kønsdebat, der i en år-række har været karakteriseret af en opfattelse af, at Danmark er verdensmester i ligestilling. Desuden har debatten i de forgangne år især fokuseret på etniske minoriteter og ligestilling. I en række internationale undersøgelser udfordres verdensmesteren dog, idet Danmark ikke fremstår specielt overbevisende, hverken i relation til kvinderepræsentation i kommunalpolitik, ligeløn eller andelen af kvindelige chefer og ledere.

På baggrund af ovenstående kan man stykke en debat sammen, der kan udkrystalliseres i handlingsanvisninger og en række åbne spørgsmål til stemmerne i debatten.

Lokalt: her ligger der en diskussion af opstilling og rekruttering af byråds kandidater, af byrådsarbejdets fysiske organisering og mødekultur, af værdien af kønsmæssig ligestilling i den enkelte kommune og af de lokale mediers omtale af kommunalpolitik. Hvor vigtigt er ligestilling i den enkelte kommune? Hvad forstår vi ved ligestilling? For hvem?

Nationalt: her er det et åbent spørgsmål og diskussion, hvilke fremtidige initiativer ligestillingsministeren påregner at tage i lyset af FN's evaluering. Dette spørgsmålstegn omfatter ligeledes de nationale partiers fremtidige initiativer og mulige initiativer i regi af Kommunernes Landsforening. En anden diskussion handler om mediers rolle i forhold til omtale og profilering af politikere og en tredje om andre landes kommunalpolitiske erfaringer. Heri indgår forskellige former for kvoter til partiernes opstillingslister (Frankrig) og til kommunale udvalg (Finland).

I lyset af ovenstående er 100 års jubilæet i år og det kommende kommunalvalg en frugtbar lejlighed til at spidse den skarpe pen i debatten om demokrati, ligestilling og kommunalpolitik.

Christina Fiig, ph.d., lektor, Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold, Aalborg Universitet.

E-mail: cfiig@ihis.aau.dk

En kortere version af denne artikel blev bragt i dagbladet Politikens Analyse d. 12. marts 2009.

Feminismen set fra Københavns Rådhus

To medlemmer af SF's Feministiske 4-kløver gør status efter tre år i Københavns Borgerrepræsentation

AF SIGNE GOLDMANN OG
NINNA THOMSEN, MEDLEMMER AF
KØBENHAVNS BORGERREP. FOR SF

Ved sidste kommunalvalg fik Københavns ikke bare sin første kvindelige overborgmester, men også et feministisk 4-kløver bestående af fire yngre SF-kvinder: Signe Goldmann, Ninna Thomsen, Camilla Burgwald og Lotte Thiim Bertelsen. Vi valgte at gå sammen under overskriften 'Det Feministiske 4-kløver', primært for at bakke hinanden op i valgkampen, men vi havde også et fælles ønske om at få sat ligestilling på dagsordenen. De sidste tre år har budt på overbærende smil fra mandlige kollegaer, kaffeklub, magtkampe, barselsorlov og evige konflikter mellem aftenmøder og familieliv. Men de har også budt på masser af indflydelse og oplevelser, vi ikke ville have været foruden.

Successer. I perioden har vi fået vedtaget en række ligestillingsforslag. Vi fået indført en målsætning om, at flere mænd i kommunen skal benytte sig af muligheden for at tage barselsorlov, og vi har sat os mål for, hvor mange kvinder på lederposter Københavns Kommune skal have i 2010. Begge projekter har haft mærkbar effekt. Vi har også iværksat en kampagne for at få flere mænd til at søge de traditionelle kvindejobs i omsorgsfagene.

Derudover er der blevet indført kønsopdelt lønstatistik i kommunen, så man sort på hvidt kan se, om der er forskel på lønningerne alt efter, om man er mand eller kvinde. Og endelig har vi været med til at indføre, at alle forslag, der stilles i udvalg og Borgerrepræsentation, ligestillingsvurderes – ikke kun i forhold til køn, men også aldersmæssig, seksuel, religiøs og etnisk ligestilling.

Den politiske hverdag på Rådhuset.

Lige op ad Borgerrepræsentationens flotte gamle mødesal ligger der et

toilet, men det er kun til herrer. Det vidner om, at Rådhuset er bygget i en tid, hvor der kun var mænd i politik, og kvinder tog sig af alt derhjemme. Der er heldigvis sket meget siden dengang. I dag er vi 22 kvinder (ud af 55) i Borgerrepræsentationen, men ser man på vores arbejdsforhold som politikere, så kan man af og til få den tanke, at vi ikke helt har fået indrettet os efter, at vi ikke alle sammen har en kone, der sørger for alt derhjemme.

Det politiske kan let stjæle alt din tid. Lange dagsordener, aftenmøder, læserbreve, konferencer, borgermøder m.m. – alt sammen noget der skal passes ind i et almindeligt liv med job og familie. Samtidig er der næsten urealistisk store forventninger til det arbejde, vi skal lave. Det politiske bagland forlanger, at vi hele tiden er på og synlige i pressen, og pressen har tendens til at fokusere mere på fejl og konflikter end på de politiske resultater. Endelig er det et stort ansvar, vi sidder med: mange tusinde medarbejdere, en halv million borgere og budgetter i milliardklassen.

Er man meget pligtopfyldende, får man konstant dårlig samvittighed over ikke at kunne slå til hverken på arbejde, derhjemme eller overfor kollegaerne i partiet. Har man små børn, gør det ikke sagen lettere. Bortset fra Signe, der er enlig mor til en teenagepige, så når resten af 4-kløvet at holde

barselsorlov, inden valgperioden er overstået. Lotte, der har nået 2 barsler i perioden, har for ganske nylig valgt helt at trække sig fra Borgerrepræsentationen. Det er selvfølgelig nogle arbejdsforhold, der ikke bare påvirker kvindelige men også mandlige politikere med små børn. Alligevel oplever vi en forskel, f.eks. ser man oftere, at nogle af småbørnsfædre prioriterer at blive hængene til et par øl i Snapstinget efter møderne.

Nu skal det jo ikke lyde som klynk det hele. Vi synes også, at det har været et kæmpe privilegium. Det giver en masse indflydelse og muligheder for at få realiseret nogle af de visioner, vi brænder for, og man møder nogle utroligt spændende og engagerede mennesker. Det har givet os en masse oplevelser og erfaringer, vi ikke ville have været foruden. Tre af os har da også valgt at genopstille. Men hvis vi skal have en sammensætning af politikere, der bredt afspejler befolkningen, så er det værd at overveje, om man kan indrette arbejdsforholdene, så de ikke kræver en husmor derhjemme, men også passer til moderne fædre og enlige mødre. En mulighed kunne være, at det i højere grad tilrettelægges som et almindeligt job og ikke et fritidshverv.

Vi støtter hinanden. Der er ingen tvivl om, at det har været en stor styrke, at vi fire har haft hinanden →

Hvad gør partierne for at fremme ligestillingen blandt kommunalpolitikere? **Fire partier har svaret:**

Det Radikale Venstre: Fra centralt hold opfordrer Det Radikale Venstre de lokale foreninger, der er ansvarlige for opstilling af kandidater, til at tage højde for blandt andet ligestillingsmæssige faktorer, når der skal findes og udvælges lokalpolitiske kandidater.

Det sker bl.a. i det vejledningsmateriale, som udsendes i forbindelse med lokalpolitiske valgkampe. Da Det Radikale Venstre går ind for lokalforeningernes ret til selv at beslutte, hvilke kandidater der opstilles, er det god latin, at det er op til foreningerne decentralt at omsætte opfordringen til praksis på den måde, de er tilpasset de lokale forhold. Derfor arbejder vi heller ikke med centralt fastsatte krav om f.eks. særlige kønskvoter eller lignende.

Foreningerne håndterer opstillingsprocessen på forskellig vis. Nogle foreninger opererer med et indstillingsudvalg, som har til opgave anskue opstillingen i en overordnet kontekst, hvori der også indgår ligestillingsmæssige overvejelser. Sådanne procedurer har ikke mindst til hensigt at sikre, at kandidatlisten er så mangfoldig som muligt.

SF: I den kommende valgkamp kommer SF til at lave en slags turné med vores »Danmarks-hold«. Det består af vores spidskandidat og rådmand i Århus, Dorthe Laustsen, spidskandidat i Odense, Stine Willumsen (stemmesluger), spidskandidat i Ålborg, Anne Dorthe Krogh (medlem af SF's hovedbestyrelse) – og spidskandidat i København, Bo Asmus Keldgaard, samt Villy Søvnald som partiformand. Altså tre kvinder i front ud af fire store byer.

Når opstillingsarbejdet går i gang i partiforeningerne, er det jo frivilligt og dårligt lønnet politisk arbejde. Ikke alle steder står SF lige stærkt og enkelte steder uden egentlige kandidater. Så helt lokale forhold kan betyde, at man centralt ikke blander sig. Men normal-situationen er den, at SF centralt altid minder partiforeningerne om at opstille kvinder – hvis ikke det tegner til at være tilfældet. Til gengæld er det meget sjældent tilfældet. Der er mange kvindelige medlemmer i SF – og SF har mange kvindelige vælgere.

Venstre: Dels gør vi jo noget partierne imellem. Vi har blandt andet holdt fælles møder for ligestillingsordførerne. Det arbejde har resulteret i en række initiativer, blandt andet en pjece fra Ligestillingsministeriet. En af opgaverne i dette arbejde er at få afmystificeret nogle af myter, der er omkring kommunalpolitik.

Og dels gør vi selvfølgelig noget internt i partiet: laver særlige kurser for at få rekrutteret flere kvinder, afholder seminarer og åbne konferencer. Vores formænd gør også en 'håndholdt' indsats, ringer rundt til kvindelige medlemmer og opfordrer dem. Kvinder skal nogle gange føle, at der bliver taget lidt hånd om dem. Vi forsøger således at være obs på problemerne, men det kræver, at kvinderne selv vil. Vi kan kun sige, hvor vigtigt det er at deltage i kommunalpolitik – det er her mange beslutninger, som vedrører hverdagen, bliver truffet. Så selvom politik kræver meget tid, er det indsatsen værd.

Enhedslisten: Enhedslisten har ikke formelt indført kvoter i forhold til vores opstillingslister, men vi er meget opmærksomme på at opfordre kvinder – som ofte behøver et lille skub – til at stille op, og vi er heller ikke bange for f.eks. at rykke en kvinde højere op på listen.

I København forlængede vi f.eks. vores urafstemning, da det viste sig, at meget få kvinder havde meldt sig på banen. Det resulterede i, at andelen af kvindelige kandidater steg med 100 procent.

Vi synes, at det er vigtigt, at vores opstillingslister i videst muligt omfang afspejler befolkningen. Ellers risikerer vi at gå glip af bestemte livserfaringer, som ikke mindst i kommunalpolitik er rigtig vigtige for at undgå 'blinde-vinkler' på politikområderne.

De øvrige partier har ikke svaret på Kvinden&Samfundets henvendelse.

→ – især i starten, hvor vi alle var helt nye. Det, at vi valgte at lave fælles valgkamp og stå sammen i stedet for at kæmpe mod hinanden, gav en stærk samhørighed og et eller andet musketer-fællesskab. Det har været en fordel i og med, at vi har kunnet snakke om tingene helt uformelt og turde være ærlige overfor hinanden, når det har været hårdt. Politik kan nogle gange handle meget om at vise sig frem og manifestere autoritet, og der har det været en fordel, at vi havde et rum, hvor vi kunne tale om vores tvivl og om de tilfælde, hvor vi ikke kunne slå til.

Vi står snart over for en ny valgkamp, og her er vores opgave at lære fra os. Vi skal ikke lave en ny

firklover-valgkamp. Det havde sin tid. Vi håber, at vi kan blive mentorer for nogle af de mange nye kvinder, der er på vej, så vi også næste gang står med en ligestillet gruppe.

Da vi blev valgt ind, var det som en ret homogen trop, hvad angår alder og uddannelse. Det fede ved den nye liste er, at kvinderne er langt mere forskellige. Der er de helt unge kvinder, der er kvinder med børn, og der er kvinder, der er oppe i årene, samtidig med, at der er kvinder med forskellige baggrund og etnicitet. Det er, hvad ligestilling i bred forstand handler om – at mennesker med forskellige livserfaringer bliver en del af magten og en del af beslutningsgrundlaget.

Et kraftigt fald i kvindeandelen i byrådet har vækket ligestillingsindsatsen til live i Århus. Med en intensiv kampagne forsøger man at lokke flere kvinder til at interessere sig for kommunalpolitik.

I Århus tager man skeen i den anden hånd

AF ASTRID RASCH

Mens mange kommuner overlader udviklingen i kvinderepræsentationen til vælgerne, har man i Århus valgt en anden vej. Efter i mange år at have haft en kvindeandel, som lå et godt stykke over landsgennemsnittet, faldt tallet pludselig drastisk i 2001 fra 42 procent til 23 procent, og i 2005 var det ikke meget bedre, med 25,8 procent kvinder. Som konsekvens heraf gjorde Ligestillingsudvalget det til en af sine øverste prioriteter at få større ligevægt i byrådet.

Det blev starten på en hel række initiativer, som først og fremmest har til formål at sætte fokus på problemet og give bedre muligheder for at afhjælpe det. Igennem det sidste år har der således været foredragsrækker, teaterforestillinger, workshops, debatarrangementer og udstillinger om emnet. Ifølge ligestillingskonsulent på initiativet, Inge Lisbeth Nygaard, er der rigtig mange, der ikke er klar over, at der er så få kvinder i lokalpolitik – måske fordi det går så relativt godt for kvinder i Folketinget. Derfor gælder det primært om, at få sat spørgsmålet på dagsordenen. I den forbindelse er en af udfordringerne at skabe opmærksomhed blandt folk, der ikke normalt interesserer sig for ligestillingsdebatten for på den måde at nå bredere ud.

Kvinder øger mangfoldigheden. Det med at nå bredt ud er i det hele taget et vigtigt princip for Ligestillingsudvalgets arbejde. Inge Lisbeth Nygaard forklarer, at ønsket om flere kvinder i byrådet ikke handler om, at kvinder har nogle særlige 'kvindestandpunkter', men at det rettere drejer sig om at øge mangfoldigheden. Der skal med andre

ord ikke bare være flere kvinder, der skal også være en større variation af kvinder. Blandt mændene i byrådet er der allerede en håndfuld med anden etnisk baggrund end dansk, men det samme gør sig ikke gældende for kvinderne. I et forsøg på at øge diversiteten har man blandt andet taget kontakt til forskellige minoritetsgrupper for at skabe interesse for kommunalpolitik. Mangfoldighed i køn, alder, baggrund og etnicitet anses som vigtig for at beslutningerne er så bredt funderede som muligt, og lige kønsrepræsentation er således blot én dimension af et mere generelt mål om ligestilling.

Ligesom kvinderne ikke skal ind for at fremme 'kvindestandpunkter', er det heller ikke Inge Lisbeth Nygaards opfattelse, at kvinderne bruger deres køn til at profilere sig på. 'Kvinderne stiller op, fordi de har noget på hjerte og vil være med til at sætte dagsordenen,' siger hun. Selvom det er blevet argumenteret, at kvinder kan bruge deres køn strategisk som en mærkesag, er det altså ikke noget, man har set udbredt i Århus.

Partierne skal på banen. For at give kvinder reelle muligheder for at komme i byrådet skal partiforeningerne sætte fokus på ligestilling. Til det formål har man sammen med Frit Oplysningsforbund-Århus lavet en række dialogarrangementer, som partiforeningerne kan bestille for at få sat gang i en intern debat om problemer og løsningsmodeller. Som Inge Lisbeth Nygaard siger, er udfordringerne forskellige fra parti til parti, og man kan derfor ikke komme op med ét rigtigt svar på, hvordan de skal gribes an. Men samtidig er det også et område, som

alle partierne må tage stilling til. Udover at få eksperter ud, kan partierne derfor få politikere fra andre partier på besøg. Ved at lade partierne sammenligne og diskutere deres problemer og strategier håber man på, at de kan både inspirere og udfordre hinanden – til glæde for ligestillingen på tværs af partiskel.

Ligestillingen ind i administrationen.

Udover de arrangementer, som borgerne i Århus har kunnet deltage i, ligger en stor del af Ligestillingsudvalgets indsats bag rådhusets lukkede døre. Her gælder det om at påvirke den måde, byens administration arbejder på. Mangfoldighed skal tænkes ind i alle niveauer. Når der for eksempel skal udarbejdes undervisningsmateriale, der skal stimulere elevernes demokratideltagelse, er det vigtigt, at det appellerer til både drenge og til piger.

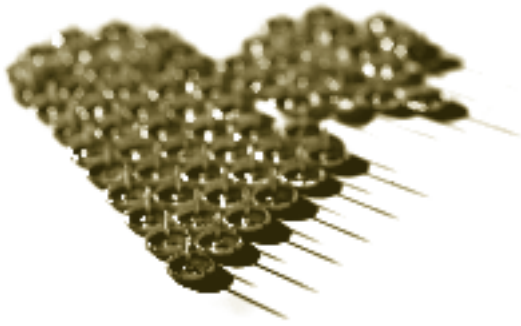
Noget nyt i november? Ifølge borgmester Nikolaj Wammen er det mildt sagt ikke godt nok, som det ser ud med kønsfordelingen i øjeblikket. Han har sat som mål, at der ved næste valg gerne skal 16 kvinder i byrådet – en fordobling i forhold til i dag, som vil betyde en kvinderepræsentation på 52 procent. Han beskriver, hvordan det øgede fokus på ligestilling indtil videre har haft en effekt indenfor byrådet. Før i tiden blev de mandlige medlemmer fjernet i blikket og lo måske overbærende, når der blev talt ligestilling. I dag er der en oprigtig interesse for at gøre en indsats på området. Om denne interesse og velvilje så vil sprede sig blandt partiforeninger og vælgere, så det ambitiøse mål kan nås, vil vise sig ved valget til november.

VERDEN RUNDT

Krigen i hjemmet

USAs nye præsident Barack Obama har meddelt, at han vil trække de amerikanske styrker ud af Irak. For nogle familier i USA vil soldaternes hjemkomst blive ensbetydende med vold – nogle gange med døden som udgang. I 2002 slog fire soldater deres koner ihjel på den militære base Fort Bragg, og i det seneste år er yderligere tre kvinder blevet dræbt på samme base →

AF LOUISE ALBERS

- I Jacksonville, North Carolina, USA, er den 26-årige, gravide Erin Prince-Gould i bedring, mens hendes mand, som er marinesoldat, anklages for at have forsøgt at dræbe hende og deres ufødte barn med en hammer i december 2008. Den 24-årige korporal Jonathan Gould forsøgte først at dræbe sin gravide kone og stak derefter sig selv flere gange for at få det til at se ud som om, der havde været indbrud i deres hjem.

Vold i hjemmet lader til at være underrapporeret, så det er svært at vide, hvor mange sager der reelt er tale om. Ét er dog sikkert: Der er altid en stigning i antallet af voldsanmeldelser, når udsendte soldater vender hjem fra krig.

Historien gentager sig selv. I 2002 dræbte fire soldater deres koner, hvoraf det ene offer var blevet dolket over 70 gange. Mordene blev begået på den militære base Fort Bragg i North Carolina, og til trods for flere opråb om manglende behandling af hjemvendte soldater har det amerikanske militær ikke taget de mange ekspertud-sagn og anbefalinger helt seriøst nok – og måske derfor ramte endnu en tragedie Fort Bragg sidste år, hvor hustruvold i tre tilfælde udviklede sig og endte med, at yderligere tre kvinder blev dræbt.

I 2007 blev løjtnant Holley Wimunc og marinekorporal John Wimunc gift, og kort tid efter blev John sendt syv måneder til den Persiske Golf, hvorefter ægteskabet begyndte at knirke. Da han vendte hjem, var han voldelig og truede i et enkelt tilfælde sin kone med en pistol. Militærpolitiet blev tilkaldt, men der blev aldrig rejst tiltale.

I juli 2008 fandt man liget af den 24-årige Holley.

John Wimunc, som havde været udstationeret i Irak i 2006, blev behandlet for psykiske problemer på Fort Bragg. Da han senere kom til Camp Lejeune, observerede man, at John Wimunc havde alvorlige psykiske problemer, og basen havde kendskab til, at han, få uger før mordet på sin kone, havde forsøgt at tage sit eget liv.

De tre kvinder Holley, Megan og Christina, er alle blevet dræbt indenfor de sidste syv måneder, de var alle tre bosat på USAs største militærbase, og er med

al sandsynlighed blevet dræbt af deres kærester eller mænd, som alle har tjent i Irak.

Også Fort Carson har set en del vold de senere år. På baggrund af ni mord begået på basen inden for de seneste tre år af soldater hjemvendt fra Irak har man nu på Fort Carson nedsat en gruppe, der skal undersøge, om der er en sammenhæng mellem soldaternes krigsdeltagelse og voldelige adfærd efter hjemkomst.

Journalist Lizette Alvarez, som i flere år har skrevet om vold i militære hjem, finder dette interessant:

– Det er noget meget nyt, at militæret er villig til at se på konsekvenserne af soldaters krigsdeltagelse. Siden krigen i Irak startede, har den amerikanske hær ellers tidligere nægtet enhver sammenhæng mellem krigsdeltagelse og hjemvendte soldaters voldelige adfærd.

Posttraumatisk stressyndrom og hustruvold. Siden mordene i 2002 har Fort Bragg fordoblet den personalegruppe, der beskæftiger sig med mental sundhed hos soldaterne på basen. Man har også forsøgt at lave et fortroligt rapporteringssystem beregnet på anmeldelser af hustruvold. Det har betydet, at der på Fort Bragg sidste år blev undersøgt hele 550 sager med hustruvold og dens årsager.

Det amerikanske Forsvarministerium har endnu ikke anerkendt en direkte forbindelse mellem posttraumatisk stressyndrom og hustruvold, men en undersøgelse fra 2006 viste noget andet. Undersøgelsen, der blev offentliggjort i *Journal of Marital and Family Therapy*, viste, at »hustruvold er hyppigere i hjem, hvor veteraner er blevet diagnosticeret med posttraumatisk stressyndrom« samt, at mere end 80 procent af de adspurgte med posttraumatisk stressyndrom havde været voldelige mindst en gang det forrige år.

Talsmænd fra Fort Carson har udtalt, at størstedelen af soldaterne vender hjem med mindre problemer, selvom de indrømmer, at de flere udsendelser lægger et stort pres på soldaterne og deres familier og kan resultere i problemer som alkoholisme, ægteskabelige stridigheder og posttraumatisk stressyndrom.

Terri Spahr Nelson, som tidligere har arbejdet som

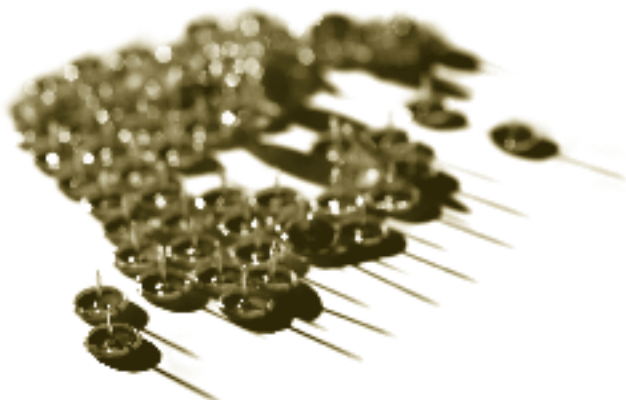
psykoterapeut i militæret, og som har skrevet bogen *For Love of Country: Confronting Rape and Sexual Harassment in the US Military* mener, at der bliver taget dårligt hånd om soldaternes psyke:

- Efter min mening er den øgede stress hos soldaterne forbundet med gentagne udsendinger. Jeg tror, at det er årsagen til, at vi også ser en stigning i depressioner og selvmord, såvel som sager med hustruvold.

Ekspert på sagen. Pentagon nedsatte i 2000 en særlig ekspertgruppe, der skulle se nærmere på årsagerne til vold i militære hjem. Gruppen bestod af 24 medlemmer, både militære og civile eksperter, og gruppen konkluderede, at soldater sjældent blev straffet for deres forbrydelser.

Dr. Jacquelyn Campbell, som har specialiseret sig i vold i hjemmet, var en del af den særlige gruppe nedsat af Pentagon:

- Vores anbefaling lød på, at militæret skulle arbejde på at indføre en multolerancepolitik i forhold til hu-

I militæret er der en idé om, at en god soldat ikke kan være en mand, der slår sin kone, og hvis det skulle være tilfældet, er det en midlertidig afvigelse, som ikke bør afholde soldaten fra at gøre militær tjeneste. Det er en useriøs holdning til et meget seriøst problem.

Dr. Jacquelyn Campbell

struvold, og at gerningsmændene skulle holdes ansvarlige for deres forbrydelser.

Professor i socialantropologi ved Watson Institute, Catherine Lutz, er mere end enig i, at gerningsmændene skal straffes:

- Det første, militæret bør gøre, er at sørge for, at de, der begår kriminaliteten, retsforfølges, i stedet for at beskytte dem som militæret gentagne gange tidligere har gjort.

Catherine Lutz mener kun, at man kan komme volden til livs gennem ligestilling, og hun har en ganske klar holdning til, hvordan det kan gøres:

- En af måderne at opnå ligestilling på, er at afskaffe krigsførelse. Uheldigvis er det ikke det nemmeste at gøre.

At nedsætte en ekspertgruppe til at se nærmere på volden på de amerikanske baser var et fornuftigt og tiltrængt tiltag. Men den dag, ekspertgruppen nedsat af Pentagon skulle fremlægge deres fund og anbefalinger, gik USA i krig mod Irak, og rapporten blev mere eller mindre overset.

Fortæller statistikken hele sandheden? I 2000 var der på Fort Bragg 1.213 episoder med vold i hjemmet, som det militære politi havde kendskab til, og ud af dem blev kun 29 gerningsmænd stillet for retten. Årsagen er uhyggeligt simpel, mener Catherine Lutz:

- Det er på sin vis logisk nok, at militæret ikke har lyst til at afskedige de soldater, der misbruger deres koner, for det ville betyde en betragtelig reducere af deres styrker.

Oveni det kommer en idealiseret forestilling om den amerikanske soldat, som heller ikke afhjælper problemet, mener Dr. Jacquelyn Campbell:

- I militæret er der en idé om, at en god soldat ikke kan være en mand, der slår sin kone, og hvis det skulle være tilfældet, er det en midlertidig afvigelse, som ikke bør afholde soldaten fra at gøre militær tjeneste. Det er en useriøs holdning til et meget seriøst problem, siger Dr. Jacquelyn Campbell.

I 2004 viste Forsvarsministeriets tal, at ud af 16.400 rapporterede sager med hustruvold i militære hjem blev kun 9.450 af dem understøttet. Til trods for, at det tal er fire til fem gange højere end i civilsamfundet, er det reelle tal omtrent dobbelt så stort. Tallene viser nemlig ikke alle de sager, der udelukkende meldes til det civile politi, og det sker, når familierne bor uden for det militære område, hvilket er over 50 procent:

- Militæret har ingen anelse om det virkelige omfang af hustruvold. De kender kun til de forbrydelser, der anmeldes, og i tilfælde med hustruvold vil det naturligvis altid være lavere end det faktiske antal, mener Dr. Jacquelyn Campbell.

Debbie Tucker er administrerende direktør for 'National Center on Domestic and Sexual Violence' og mener, at til trods for at der er mange tilfælde af hustruvold i militæret, er der flere faktorer, man skal huske at have in mente, når vi taler statistik:

- Der er flere, der tjener i hæren end i nogle andre arbejdssektorer, så statistisk set er det klart, at de vil have flere episoder med hustruvold, fastslår hun. →

Hæren mistænkes for,
i mangel på soldater,
at tillade voldsforbrydere
og andre kriminelle adgang
til at tjene som soldater,
selvom den bedste spådom
for fremtiden vedrørende adfærd
er at se på hidtidig opførsel.

Debbie Tucker

→ Men det, Debbie Tucker synes, er mest skræmmende, er militærets manglende kræsenhed, hvad angår valg af soldater, fordi der for tiden er meget få unge mænd, der har lyst til at drage i krig:

- Hæren mistænkes for, i mangel på soldater, at tillade voldsforbrydere og andre kriminelle adgang til at tjene som soldater, selvom den bedste spådom for fremtiden vedrørende adfærd er at se på hidtidig opførsel, tilføjer Debbie Tucker.

Det kom derfor ikke som noget chok for hende, da en af de soldater, der udførte tortur på en af fangerne i Abu Ghraib, viste sig at være tidligere dømt for hustruvold.

Håb for fremtiden. Debbie Tucker har i kraft af sin position været med til at implementere nye tiltag i det amerikanske militær for at mindske risikoen for hustruvold. Et af tiltagene er en ordentlig debriefing, når soldater vender hjem fra krig og i denne en opfordring til refleksion over deres oplevelser. Både soldater og deres koner opfordres desuden til at bruge militærets præster, og nu har hver eneste amerikanske militære base i verden (der findes over 300) en særlig advokat, som kan yde fortrolig støtte og hjælp til ofre. Så Debbie Tucker ser positivt på fremtiden og mener, at der vil komme stort fokus på denne type problem i fremtidens USA.

Denne optimisme deler Terri Spahr Nelson:

- Den tidligere administration gjorde meget lidt for at mindske volden mod kvinder i militærsammenhænge. Jeg tror på, at præsident Obama vil tage ordentlig hånd om dette problem, som den tidligere administration kun berørte overfladisk. Jeg bygger mit håb på vicepræsident Bidens engagement i sager om at stoppe vold mod kvinder.

Der er ingen tvivl om, at Bushadministrationen har håndteret sager om hustruvold mangelfuldt, og det er

sikkert, at en del ting vil forandres i USA under ledelse af præsident Obama. Håbet er så, at det er det rigtige, der bliver gjort.

De soldater, man sender ud for at tjene til deres lands tryghed, vender hjem og gør deres nærmeste utrygge. Så indtil politiske ord bliver til handling, vil vi nok desværre høre om flere voldelige episoder fra de amerikanske soldaterhjem, som de måske kunne have været foruden. Og om end Catherine Lutz' ønske lige nu er langt fra en mulig virkelighed i USA, har hun ret: uden krigsførelse havde vi ikke problemet med de voldelige soldater.

Bøger

Hvorfor er feminister

så snerpede? •••••

Gretelise Holm, 196 s., 169,95 kr.,
Lindhardt og Ringhof.

I *Hvorfor er feminister så snerpede?* tager Gretelise Holm fat på 30 af de spørgsmål, man typisk kan blive mødt med i debatter om ligestilling.

Bogen starter med introduktion til de diskussioner, som ledte op til kvindernes kommunale valgret, da mange af de synspunkter, der blev fremsat dengang, stadig sætter sig spor i debatten i dag. De 30 spørgsmål bliver så udgangspunkt for en gennemgang af kønspolitiske problemstillinger, som når vidt omkring – både lokalt og globalt, om barsel og prostitution, om karriere og seksualitet.

Bogen har en praktisk dimension, forstået på den måde, at man, i hvert fald som kvindelig læser, kan genkende mange af de emner, der diskuteres, og anvende bogen på egne livsvilkår. Samtidig er der en stor teoretisk overbygning, som giver forståelse for de mekanismer, der er baggrunden for konkrete problemer. Den sidste del af bogen udbygger de emner, der er taget op i besvarelsen af de 30 spørgsmål og slutter af med at komme med bud på, hvilke strategier, der kan fremme ligestillingen.

Der er en vekselvirkning mellem det konkrete og det teoretiske, det indignerende og det underholdende, det problematiserende og det løsningsorienterede, som sammen med et velskrevet og letlæst sprog gør bogen til et godt bud på en 'Feministens Håndbog'.

– AR

Det ekstreme køn – Sport, politik og maskulinitet •••••

Hans Bonde, 344 s., 249 kr., Forlaget Hovedland.

Feministiske (kvindelige) kønsforskere har i iver efter at sætte fokus på undertrykkelse af kvinder overset, at mænd ikke kun er samfundets ekstreme vindere i kraft af deres køn, men også de største sociale tabere, hævder Bonde. Derfor er der brug for, at mandlige forskere sætter fokus på diskrimination af mænd i forhold til bl.a. værnepligt, faderskabssager og sundhedskampanjer.

På trods af mange gode (feministiske!) pointer og debat af relevante problemstillinger i forhold til mænds ligestilling med kvinder, skæmmes bogen af inkonsistens i argumentationen og generaliseringer om emner, Bonde ikke ved nok om, bl.a. kønsforskning og biologisk forskning i kønsforskelle. Dermed kommer han ærgerligt nok ikke kun til at udfordre, men i endnu højere grad til at cementere forskellige stereotyper.

– MLH

Kvinder i kommunalpolitik 1909-2009 Festskrift for 100 år med kvinders valgret

Redigeret af Jytte Larsen, udgivet af Kvininfo, findes på www.kvininfo.dk.

I anledning af 100-året for det første kommunalvalg med kvindedeltagelse har Kvininfo udarbejdet et festskrift med bidrag fra en række af landets fremmeste kvindeforskere.

Her er historiske artikler, som beskriver og diskuterer udviklingen op til og omkring 1909, analyser af nutidens problemstillinger, case-studies, som tager udgangspunkt i enkelte kommuner eller perioder og meget andet. Festskriftet tilbyder således dybdegående analyser, som kan give indsigt i de komplekse problemstillinger, der har fulgt kvinder i kommunalpolitik.

– AR

Den populære ungdomskultur, Emo, har taget *Twilight*-successen til sig. Men de unge burde måske være mere opmærksomme på, hvad det er, bøgerne prøver at lære dem.

Gammelt blod på nye flasker

AF DINA AMLUND / PR-FOTO

Twilight er en kærlighedsroman om en teenagepige og en vampyr skrevet af den amerikanske mormon Stephanie Meyer. Den udkom i 2005 og har siden fået tre efterfølgere. Nu er den første bog om den 17-årige Isabella Swan og hendes vampyrkæreste Edward Cullen blevet filmatiseret. Selvom vampyrhistorien er up-to-date, idet den ikke svælger i middelalderlige myter om hvidløg, kors og sollys, er den håbløst gammeldags i sin kyskhedsprædiken.

Bogen og filmen *Twilight* handler om den 17-årige Isabella, som bor og går i skole i landsbyen Forks sammen med mange smilende teenagere. Hun forelsker sig i den mutte og mystiske Edward, som viser sig at være vampyr ligesom resten af hans familie. Det er en god vampyrfamilie, som praktiserer afholdenhedens disciplin og derfor ikke drikker menneskeblod. Filmen igennem kæmper den gode Edward for at holde sig i skindet, selvom han er mere tiltrukket af Isabellas bankende hjerte end af noget andet menneskes blod.

Et moraliserende eventyr. Nu da den første generation af dedikerede *Harry Potter*-fans er godt oppe i teenage-årene, er de uden tvivl klar til det ungdomsunivers, som Stephanie Meyer har skabt med *Twilight*-bøgerne, og som instruktøren Catherine Hardwicke har overført til det store lærred. Den mere muntre eventyrverden beboet af troldmænd har nu fået en arvtager i form af dette nye parallelunivers med vampyrer. Der er ingen tvivl om, at disse børne- og ungdomsfortællinger, som også appellerer til mange voksne, har plantet solide rødder og vil kaste flere fantasiverdener af sig med tiden.

I et univers hvor alting er muligt, fordi de gængse naturlove som liv og død er ophævede, kan det derfor undre, at man stadig skal tækkes et gammeldags kønsrollemønster, hvad angår kønsopdelt lyst.

Twilight er én lang løftet pegefinger. Den mormonske holdning til seksuel afholdenhed gennemsyrrer hele fortællingen, og den puritanske vampyrfamilies liv resulterer i en tandløs kærlighedshistorie for unge.

Ligesom i de gamle gyserromaner skal en kvinde være jomfru for at slippe igennem fortællingen levende, og som i forstokkede romantiske Hollywoodfilm skal den unge mand undertrykke sin seksualitet af kærlighed til den unge kvinde, som ikke selv besidder nogen seksuelle lyster. Hvorfor ikke sprænge de trange rammer for hvordan de to køn kan agere?

Ukritisk begejstring. De nu fire bøger om dette umage – men på alt for mange måder gammeldags – par kan sagtens gå hen og blive til flere. Og den nye film om parret bliver med sikkerhed til flere. Den kødløse vampyrhistorie har givet mange unge læsere blod på tanden.

Igennem de unges læsning vil den puritanske pegefinger snige sig ind, og sætte sig i de tanker, de unge gør sig om, hvordan man er en rigtig pige, en rigtig dreng, og hvordan man forholder sig til – eller rettere undertrykker – sin seksualitet. Ungdomskulturen Emo (emotional hardcore) har taget *Twilight* til sig.

Det er en ungdomskultur, som indebærer mutte teenagere med meget lys hud og meget mørkt hår. Det handler om at være udenfor normen og at være i kontakt med sine dystre følelser.

I de tre programmer på Danmarks Radio, hvor unge kommer til orde og bliver taget seriøst, *Boogie*, *Troldspejlet* og *Premiere Klubben*, er filmen blevet entydigt positivt modtaget. Men det er ærgerligt, at Emo – dyrkelse af det emotionelle og outsiderseren – ukritisk tager bøger og film til sig, som prædiker konservative kønsroller og afholdenhed. Hvis ikke Edward holder sig seksuelt fra Bella, vil han ikke kunne styre sin trang til at dræbe hende: Drengen tørster efter det, som pigen for alt i verden må holde på; han må bekæmpe sin seksuelle natur, som er det, som gør ham til en rigtig dreng – og hun besidder et skatkammer i form af sin mødom, som er det, som gør hende til en rigtig pige.

Det er hverken emotional hardcore eller noget særligt brud med konventionerne. Måske emo-ungdommen skulle komme i gang og skabe deres egne fortællinger, og ikke godtage en amerikansk-mormonsk husmors stuerene lægeromaner med forlorne vampyr-tænder.

Faste skribenter og anmeldere i dette nummer er:

Dina Amlund

BA i litteraturvidenskab og moderne kulturhistorie. Cand.stud. i moderne kultur og kulturformidling.

Louise Albers

Medlem af Kvindernes U-landsudvalg. BA i Dansk og Statskundskab og stud.mag. i Afrikastudier og Kommunikation.

Marie-Louise Holm (MLH)

Cand.mag. i Historie og Filosofi/
Videnskabsteori, bestyrelsesmedlem i Netværk for Forskning om Mænd og Maskuliniteter (NeMM).

Astrid Rasch (AR)

BA i Engelsk med fokus på Virginia Woolf og feministisk teori, gæsterektor af Kvinden&Samfundet.

Kvinden&Samfundet udkommer i 2009 i 3 ordinære udgaver og 1 særnummer. Næste nummer udkommer i september 2009. Vejledende deadline er 1. august 2009.

Annoncer optages efter aftale.

Indlæg offentliggøres online på www.kvindenogsamfundet.dk
Send dit indlæg som vedhæftet fil til: magasinet@kvindesamfund.dk
eller på CD/DVD til:
Kvinden&Samfundet
Niels Hemmingsensgade 10, 3. sal
1153 København, K

Medlemskab af Dansk kvindesamfund inkl. abonnement på Kvinden&Samfundet koster: 450 kr. pr. år.
For studerende 300 kr. pr. år.
B-medlemskab (kun Kvinden&Samfundet uden medlemskab) 250 kr. pr. år.

Vil du i kontakt med Dansk Kvindesamfund?

Frederikshavn/Sæby

Alice Fredborg Sørensen
Karetmagervej 24
9300 Sæby
T: 98 46 16 60

Hellerup

Susi Alsfelt Riise-Knudsen
Fortunvej 41
2920 Charlottenlund
T: 39 64 40 10
E: susi_riise_knudsen@hotmail.com

Horsens

Lis Ørnstrup
Charlotteparken 14
Stensballe
8700 Horsens
T: 75 65 74 57
E: oernstrup@stofanet.dk

Hjørring

Else Andreassen
Frejasvej 42
9800 Hjørring

Kolding

Inger Olsen
Haslevej 15
6000 Kolding
T: 75 52 35 17

København

Anne-Marie Krøyer
Holger Danskes Vej 79, 4.tv.
2000 Frederiksberg C
T: 44 98 50 42
E: anne-marie@mail-online.dk

Odense

Karen Huszar
Krokusvej 5
5000 Odense C
T: 25 17 20 58
E: khuszar@youmail.dk

Roskilde

Henriette Koefoed
Landevejshøjen 17
Højby
4320 Lejre
T: 46 48 11 43

Thy/Mors

Mette Lund
Fuglesøparken 32
7900 Nykøbing Mors
T: 97 72 25 55
E: mette@lund.mail.dk

Vejle

Kirsten Dalager
Horsvangen 10
7120 Vejle
T: 75 81 53 46
E: Kirsten.Dalager@skolekom.dk

Aalborg

Kirsten Skjøde
Østerkærvej 7
9240 Nibe
E: kirsten.skjoede@mail.dk

Århus

Mette Thybo
Ll. Sct. Mikkelsgade 17, 1.tv.
8800 Viborg
E: mettethybo@hotmail.com

Kom til uddeling af Mathildepriser på PH-Caféen

Søndag d. 26. april uddeles Dansk Kvindesamfunds Mathildepriser på PH-cafeen, Halmtorvet 9A i København. To 'stjerner', der hver på deres måde har gjort en stor indsats og indtænkt køn i deres aktiviteter, skal modtage prisen, nemlig Anja Andersen, håndboldtræner i FCK, og Anja C. Andersen, astrofysiker med stor interesse for formidling af sin viden.

Efter overrækkelsen af priserne vil der være indslag med taler, sang og musik. Det bliver en festlig eftermiddag, så kom og deltag fra kl. 13 til 16 og tag gerne dine veninder med.

Islands redningskvinde?

Kvinden&Samfundet tegner i hvert nummer et portræt af et menneske, der markerer sig i ligestillingsdebatten.

Jóhanna Sigurðardóttir har skabt politisk verdenshistorie og ser ligestillingsarbejdet som en del af en større kamp for social retfærdighed.

»Island får verdens første lesbiske regeringsleder.« Sådan lød overskrifterne i mange lande den 1. februar, da landets regering blev erstattet af en overgangsregering med Jóhanna Sigurðardóttir i spidsen.

I Island lå fokus imidlertid et helt andet sted. Her er ministerens ægteskab med forfatterinden Jónína Leósdóttir almenkendt, men det har aldrig været et spørgsmål, medierne har fundet det nødvendigt at diskutere. Langt mere interessant, især i den krise, Island befinder sig i for tiden, er Sigurðardóttirs holdninger og evner som politiker. Her er ord som social retfærdighedsfølelse og modstand mod korruption i centrum, og en lang politisk karriere vidner om både popularitet og garvethed.

Til kamp for de udsatte. Sigurðardóttir blev færdig med sin handelseksamen i 1960. Herefter arbejdede hun som stewardesse i 1962-71 og så syv år på kontor. I denne periode var hun aktiv i fagbevægelsen, og det var herigennem, at hun kom

ind i politik. Siden 1978 har hun siddet i parlamentet, hvilket gør hende til den længst siddende i landets historie.

I denne periode har hun flere gange været socialminister, en titel som går godt i spænd med hendes engagement for bedre forhold for udsatte grupper.

Da den nye regering tiltrådte, var det med en erklæring om, at man udover at føre en ansvarlig økonomisk politik, vil sætte fokus på bæredygtig udvikling, kvinders rettigheder, lighed og retfærdighed. Med disse ord fortsættes den linje, Sigurðardóttir har ført i sine mange år i parlamentet. Frem for 'blot' at kæmpe for homoseksuelles rettigheder, har hun været fortaler for minoriteter og diskriminerede grupper generelt, det være sig handikappede, ældre, kvinder, volds-

ramte... Overgangsregeringen er den tredje i verden med lige mange mænd og kvinder, og partiet har det som et programpunkt at fjerne kønsdiskriminering i både den offentlige og den private sektor.

Skal vise sit værd. Jóhanna Sigurðardóttir står foran en stor opgave med at prøve at rydde op i den islandske finanssektor og få styret landet gennem krisen. Og eftersom der allerede er valg den 25. april, har hun travlt, hvis hun skal nå at bevise sit værd. Til gengæld var Sigurðardóttir den eneste minister i den tidligere regering, der oplevede fremgang i meningsmålinger under krisen – en popularitet, som måske vil komme hende til gode og sikre en længerevarende lederplads til den socialt engagerede kvinde.